

*Зброя знищує
терористів,
освіта переможе
тероризм!*

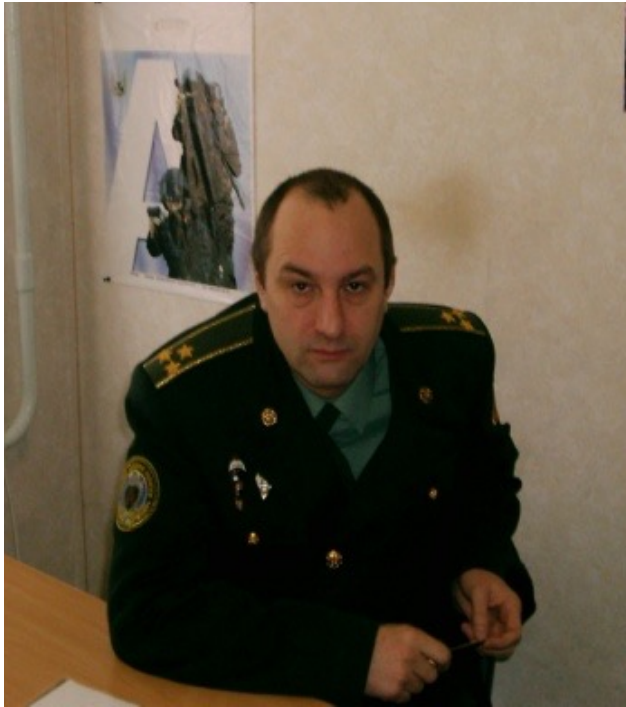
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут державної безпеки
Центр захисту національної державності
Спеціальна кафедра № 2

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА, МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ (ВСД-2в)

Автор: Рижов Ігор Миколайович

- Професор СК-2 ЦЗНД ІДБ НА СБ України
- Доктор юридичних наук
- Професор
- Заслужений юрист України
- Ветеран військової служби
- Ветеран підрозділів антитерору «Альфа»
- Полковник запасу
- www.ryzhov.rv.ua
- www.ryzhov.kiev.ua

- **Предмет вивчення** спецкурсу « Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка та мобілізація» - правові та організаційні основи національного спротиву, територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації. Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки спецкурсу, пов'язані зі дисциплінами підготовки фахівців у сфері державної безпеки, що викладаються кафедрами НА СБУ. Його забезпечують і доповнюють такі дисципліни «Захист національної державності та боротьба з тероризмом», «Інформаційна безпека держави», «Основи національної безпека», «Основи психології» і «Соціальна психологія».
- **Мета спецкурсу** - формування у здобувачів вищої освіти системи знань щодо правових та організаційних основ формування національного спротиву, територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації.
- **Завдання:** за результатами вивчення спецкурсу у здобувачів вищої освіти повинні сформуватись знання : із сутності національного спротиву; нормативно-правових основ територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації; принципів, основних завдань та напрямків мобілізаційної підготовки та мобілізації; порядку дій населення в умовах військової агресії.

- **уміння** : творчо застосовувати теоретичні знання у вирішенні завдань забезпечення національного спротиву, правильно визначати головні напрямки і завдання своєї діяльності; визначати та формулювати мету та пріоритети при організації заходів територіальної оборони, проведенні мобілізаційної підготовки та мобілізації у межах посадових обов'язків; прогнозувати, виявляти, запобігати проблемам забезпечення мобілізаційної готовності; визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням вимог щодо організації територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації у межах посадових обов'язків.
- **практичні навички**: аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, робити правильні висновки на основі політичних, правових критеріїв; аналізувати й оцінювати ситуацію на дорученій ділянці роботи з питань мобілізаційної готовності та можливості реалізації завдань національного спротиву; оцінювати середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, держави; правильно визначити головні 5 напрями і завдання своєї діяльності та діяльності підприємства, установи та організації, з питань забезпечення територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації у межах посадових обов'язків; свідомої раціональної поведінки в умовах та врахування отриманих знань у практичній діяльності за обраної спеціальності.

- **Інші компетентності, набуті у процесі вивчення спецкурсу:** вміти готувати пропозиції з інформування органів державної влади щодо проблемних питань при реалізації концепції національного спротиву, заходів територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації у межах посадових обов'язків; орієнтуватися у національному та міжнародному законодавстві, з регулювання територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації та відшукувати необхідні нормативно-правові акти, та інформаційно-правові положення чинного законодавства, що стосуються питань сил спротиву, територіальної оборони, мобілізаційної підготовки та мобілізації; використовувати нормативно-правове, інформаційно-аналітичне, психологічне, документаційне, фінансове, матеріальнотехнічне, кадрове та ресурсне забезпечення для якісного вирішення поставлених службових завдань.

- Інформаційний обсяг спецкурсу:
- **Модуль 1. Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.**
- Тема 1. Особливості сучасного безпекового середовища України: роль і місце національного спротиву в укріпленні обороноздатності держави. Нормативно правове врегулювання питань територіальної оборони та руху опору України.
- Тема 2. Взаємодія і співпраця сил безпеки та оборони у системі національного спротиву. Структурно-функціональна модель організації територіальної оборони в Україні.
- Тема 3. Підготовка громадян України до національного спротиву. Кіберрезерв сил територіальної оборони.
- **Модуль 2. Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні,**
- Тема 1. Основні принципи, зміст та організаційно-правові основи проведення мобілізаційної підготовки та мобілізації.
- Тема 2. Обов'язки підприємств, установ і організацій та громадян щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації.
- Тема 3. Структура, зміст та порядок оформлення оперативно-мобілізаційних документів. Виконання мобілізаційних планів, завдань (замовлень) в умовах правового режиму воєнного стану.

Вам слово

- Модуль 1. Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.
- Тема 1. Особливості сучасного безпекового середовища України: роль і місце національного спротиву в укріпленні обороноздатності держави. Нормативно правове врегулювання питань територіальної оборони та руху опору України.
- Лекція №1. Ризики та загрози національній безпеці. Генезис національного спротиву.
- Лекція №2. Загальні засади та організація національного спротиву в Україні.
- Лекція №3 Завдання, організація та складові територіальної оборони

- Ризики та загрози національній безпеці. Генезис національного спротиву
- **I. Мета лекції:**
- 1) опрацювати навчальні питання щодо поняття та сутності ризиків та загрози національній безпеці..
- 2) сприяти формуванню громадянської свідомості та розуміння. генезису національного спротиву.

- **II. План лекції**

- ***Вступна частина***

- Вступ.8 хв.

- ***Основна частина***

- Ризики та загрози національній безпеці.30 хв.

- Основи національного спротиву.....35 хв.

- ***Загальні висновки***.....7 хв.

Визначення термінів:

- національна безпека - захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам;
- національні інтереси - життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток;
- загрози національній безпеці - наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України;
- Воєнна організація держави - сукупність органів державної влади, військових формувань, утворених відповідно до законів України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем з боку суспільства і безпосередньо спрямована на захист національних інтересів України від зовнішніх та внутрішніх загроз;
- правоохоронні органи - органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій.

Об'єктами національної безпеки є:

- людина і громадянин - їхні конституційні права і свободи; суспільство - його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище і природні ресурси;
- держава - її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність.

На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві є:

- у зовнішньополітичній сфері:
- посягання на державний суверенітет України та її територіальну цілісність, територіальні претензії з боку інших держав;
- спроби втручання у внутрішні справи України з боку інших держав;
- воєнно-політична нестабільність, регіональні та локальні війни (конфлікти) в різних регіонах світу, насамперед поблизу кордонів України;

На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві є:

- у сфері державної безпеки:
- розвідувально-підривна діяльність іноземних спеціальних служб;
- загроза посягань з боку окремих груп та осіб на державний суверенітет, територіальну цілісність, економічний, науково-технічний і оборонний потенціал України, права і свободи громадян;
- поширення корупції, хабарництва в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організованої злочинної діяльності;
- злочинна діяльність проти миру і безпеки людства, насамперед поширення міжнародного тероризму;
- загроза використання з терористичною метою ядерних та інших об'єктів на території України;
- можливість незаконного ввезення в країну зброї, боєприпасів, вибухових речовин і засобів масового ураження, радіоактивних і наркотичних засобів;
- спроби створення і функціонування незаконних воєнізованих збройних формувань та намагання використати в інтересах певних сил діяльність військових формувань і правоохоронних органів держави;
- прояви сепаратизму, намагання автономізації за етнічною ознакою окремих регіонів України;

На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві є:

- у воєнній сфері та сфері безпеки державного кордону України:
- поширення зброї масового ураження і засобів її доставки;
- недостатня ефективність існуючих структур і механізмів забезпечення міжнародної безпеки та глобальної стабільності;
- нелегальна міграція;
- можливість втягування України в регіональні збройні конфлікти чи у протистояння з іншими державами;
- нарощування іншими державами поблизу кордонів України угруповань військ та озброєнь, які порушують співвідношення сил, що склалося;
- небезпечне зниження рівня забезпечення військовою та спеціальною технікою та озброєнням нового покоління Збройних Сил України, інших військових формувань, що загрожує зниженням їх боєздатності;
- повільність у здійсненні та недостатнє фінансове забезпечення програм реформування Воєнної організації та оборонно-промислового комплексу України;
- накопичення великої кількості застарілої та не потрібної для Збройних Сил України військової техніки, озброєння, вибухових речовин;
- незавершеність договірно-правового оформлення і недостатнє облаштування державного кордону України;
- незадовільний рівень соціального захисту військовослужбовців, громадян, звільнених з військової служби, та членів їхніх сімей;

На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві є:

- у внутрішньополітичній сфері:
- порушення з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування Конституції і законів України, прав і свобод людини і громадянина, в тому числі при проведенні виборчих кампаній, недостатня ефективність контролю за дотриманням вимог Конституції і виконанням законів України;
- можливість виникнення конфліктів у сфері міжетнічних і міжконфесійних відносин, радикалізації та проявів екстремізму в діяльності деяких об'єднань національних меншин та релігійних громад;
- загроза проявів сепаратизму в окремих регіонах України;
- структурна та функціональна незбалансованість політичної системи суспільства, нездатність окремих її ланок до оперативного реагування на загрози національній безпеці;

- Національний спротив – складова всеохоплюючої оборони України, що включає в себе комплекс заходів, які організовуються та здійснюються в мирний час і в особливий період в Україні з метою максимально широкого залучення громадян України до дій, спрямованих на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності держави, стримування і відсіч агресії та завдання противнику неприйнятних втрат, з огляду на які він буде змушений припинити агресію проти України.
- Іншими словами, національний спротив – це залучення усього населення до протидії агресору, а також підготовка громадян України до такої протидії. Національний спротив здійснюється по усій території України – населення має можливість долучитись до територіальної оборони, яка організовується в усіх областях, в усіх районах для захисту території країни. У випадку ж окупації або захоплення частини території агресором (противником), на такій території організовується рух опору із залученням якомога ширших верств населення, щоб примусити агресора відмовитись від своїх планів. Ці два елементи – територіальна оборона і рух опору, є складовими національного спротиву.

модуль № 1	Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.
тема № 1	Особливості сучасного безпекового середовища України: роль і місце національного спротиву в укріпленні обороноздатності держави. Нормативно правове врегулювання питань територіальної оборони та руху опору України
лекція № 2	Загальні засади та організація національного спротиву в Україні.

Вам слово

- Модуль 1. Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.
- Тема 1. Особливості сучасного безпекового середовища України: роль і місце національного спротиву в укріпленні обороноздатності держави. Нормативно правове врегулювання питань територіальної оборони та руху опору України.
- Лекція №2. Загальні засади та організація національного спротиву в Україні.

Загальні засади та організація національного спротиву в Україні

- **Національний спротив** – це залучення усього населення до протидії агресору, а також підготовка громадян України до такої протидії. Національний спротив здійснюється по усій території України – населення має можливість долучитись до територіальної оборони, яка організовується в усіх областях, в усіх районах для захисту території країни. У випадку ж окупації або захоплення частини території агресором (противником), на такій території організовується рух опору із залученням якомога ширших верств населення, щоб примусити агресора відмовитись від своїх планів. Ці два елементи – територіальна оборона і рух опору, є складовими національного спротиву.
- **Рух опору** – невід’ємна складова оборони України, яка є системою воєнних, інформаційних і спеціальних заходів, організація, планування, підготовка і підтримка яких здійснюється з метою відновлення державного суверенітету і територіальної цілісності під час відсічі збройної агресії проти України.

- **Національний спротив** – це залучення усього населення до протидії агресору, а також підготовка громадян України до такої протидії. Національний спротив здійснюється по усій території України – населення має можливість долучитись до територіальної оборони, яка організовується в усіх областях, в усіх районах для захисту території країни. У випадку ж окупації або захоплення частини території агресором (противником), на такій території організовується рух опору із залученням якомога ширших верств населення, щоб примусити агресора відмовитись від своїх планів. Ці два елементи – територіальна оборона і рух опору, є складовими національного спротиву.

- **Рух опору** – невід’ємна складова оборони України, яка є системою воєнних, інформаційних і спеціальних заходів, організація, планування, підготовка і підтримка яких здійснюється з метою відновлення державного суверенітету і територіальної цілісності під час відсічі збройної агресії проти України.

- **Завданнями руху опору є:**

- 1) формування осередків руху опору та набуття ними відповідних спроможностей;
- 2) перешкоджання діям військ (сил) агресора (противника);
- 3) участь у проведенні спеціальних (розвідувальних, інформаційно-психологічних тощо) операцій;
- 4) участь у підготовці громадян України до руху опору. Метою національного спротиву є підвищення обороноздатності держави, надання обороні України всеохоплюючого характеру, сприяння забезпеченню готовності громадян України до національного спротиву.

- **Завданнями підготовки громадян України до національного спротиву є:**

- 1) сприяння набуттю громадянами України готовності та здатності виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України;
- 2) військово-патріотичне виховання громадян України;
- 3) підготовка населення до умов життєдіяльності в районах ведення (воєнних) бойових дій.

ДІЄВА, ПРАВИЛЬНО ОРГАНІЗОВАНА СИСТЕМА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДОЗВОЛЯЄ:

- збереження конституційного ладу та забезпечення стабільної життєдіяльності регіонів та країни;
- в найкоротші терміни взяти під охорону і оборону важливі об'єкти та об'єкти критичної інфраструктури;
- швидко впровадити правовий режим адміністративного обмеження;
- унеможливити швидке просування та взяття під контроль територій агресором.

Місце СБ України у цьому процесі?

Загальні засади та організація національного спротиву в Україні.

Хоча територіальна оборона організовувалась й раніше, до початку агресії РФ, вона потребувала суттєвих змін з урахуванням безпекової ситуації, продиктованої умовами розв'язаної Росією війни, а також з урахуванням досвіду розбудови територіальної оборони в країнах-членах НАТО, перш за все Польщі і країнах Балтії. Разом з тим, територіальна оборона не була врегульована належним чином у законодавчому полі. Її завдання та головні учасники були визначені статтею 18 Закону України «Про оборону України».

На основі цього було розроблене Положення про територіальну оборону України, затверджене **Указом Президента України від 02 вересня 2013 року № 471**, що обмежено врегулювало окремі питання територіальної оборони. Існуюча й на сьогодні структура територіальної оборони не в повній мірі відповідає сучасним викликам і загрозам та способам і методам захисту країни. Серед неврегульованих питань також були: розподіл повноважень між державними органами; порядок фінансування і матеріального забезпечення територіальної оборони; соціальний захист учасників територіальної оборони.

- Рух опору – невід’ємна складова оборони України, яка є системою воєнних, інформаційних і спеціальних заходів, організація, планування, підготовка і підтримка яких здійснюється з метою відновлення державного суверенітету і територіальної цілісності під час відсічі збройної агресії проти України.

- Завданнями руху опору є:

- 1) формування осередків руху опору та набуття ними відповідних спроможностей;

- 2) перешкоджання діям військ (сил) агресора (противника);

- 3) участь у проведенні спеціальних (розвідувальних, інформаційно-психологічних тощо) операцій;

- 4) участь у підготовці громадян України до руху опору. Метою національного спротиву є підвищення обороноздатності держави, надання обороні України всеохоплюючого характеру, сприяння забезпеченню готовності громадян України до національного спротиву.

СКЛАДОВІ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ

РУХ ОПОРУ

**ТЕРИТОРІАЛЬНА
ОБОРОНА**

Підготовка громадян
України до
національного
спротиву

**ВІЙСЬКОВА
СКЛАДОВА**
(ЗСУ, ССО, Сили
територіальної оборони
ЗСУ)

**ВІЙСЬКОВО-
ЦИВІЛЬНА
СКЛАДОВА**
(штаби зон (районів)
територіальної оборони та ДФТГ)

**ЦИВІЛЬНА
СКЛАДОВА**
(Органи державної
влади та
органи місцевого
самоврядування)

Завданнями підготовки громадян України до національного спротиву є:

- сприяння набуттю громадянами України готовності та здатності виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України;
- військово-патріотичне виховання громадян України;
- підготовка населення до умов життєдіяльності в районах ведення (воєнних) бойових дій.

Територіальна оборона ведеться по всій території України поза межами бойових дій, а рух опору ведеться на тимчасово окупованій території або території України, яка захоплена агресором (противником) під час збройної агресії проти України.

Системи територіальної оборони

Вид	Визначення	Де застосовується, суть
I	Комплекс державних і воєнних заходів, який проводяться для безпосередньої оборони території держави та підтримки на своїй території бойових дій військ, які входять до складу воєнно-політичного блоку НАТО	<p>У більшості країн-членів НАТО (США, ФРН, Велика Британія тощо) ЗС виконують завдання захисту національних інтересів у складі об'єднаних сил або самостійно.</p> <p>Для оборони національної території застосовуються сили ТрО. ЗС можуть залучатися до оборони території, якщо виконання таких завдань не впливає на виконання заходів оборони держави</p>
II	Комплекс державних і воєнних заходів, спрямованих на підтримку та забезпечення бойових дій ЗС	<p>Система застосовувалась В'єтнамом у війні зі США. Нині планується до застосування в деяких пострадянських країнах.</p> <p>Сили ТрО застосовуються для охорони важливих об'єктів (зокрема, військових), посилення охорони кордону, оборони населених пунктів, участі в протидиверсійних операціях та ведені бойових дій в тилу агресора "партизанськими" способами.</p> <p>ЗС застосовуються лише для оборони держави, а сили ТрО – для підтримки та всебічного забезпечення ЗС</p>
III	Комплекс державних заходів, які здійснюються в регіонах, де немає регулярних військ, і спрямовуються на координацію управління діяльністю місцевих органів державної влади, органів військового управління, правоохоронних органів і сил цивільного захисту населення для підтримки правового режиму воєнного стану, організації протидії противнику, ліквідації наслідків катастроф і застосованих противником засобів масового ураження	<p>Система була організована в СРСР.</p> <p>За змістом схожа але масштабніша, яка формується в країнах Азії (Китай, Північна Корея тощо); до ТрО залучається все населення країни. У мирний час запроваджується обов'язкова військова підготовка.</p> <p>Управління системою покладалося на командування військового округу воєнного часу.</p> <p>Для підсилення військ ТрО з інших військових округів можуть передаватися регулярні війська – частини Сухопутних військ, авіація, сили ППО, а під час оборони морського узбережжя – військові кораблі.</p> <p>Основні угруповання ЗС залучаються до захисту національних інтересів за межами національних кордонів.</p> <p>Завдання ТрО покладаються на сили ТрО та військові частини, які спеціально виділені для підсилення формувань ТрО.</p>

- Досвід зарубіжних країн свідчить про те, що утримання підрозділів ТрО за собівартістю значно дешевше ніж утримання регулярних військ. Зокрема, в США утримання сил ТрО в 6 разів дешевше ніж утримання армійських підрозділів, а в Швеції та Німеччині – у 10 разів.
- В Україні формування та розвиток системи ТрО здійснюється найбільш дешевим і найменш ефективним шляхом

Система ТрО може сприяти істотному спрощенню та здешевленню всебічного забезпечення власних підрозділів, оскільки матиме можливість використовувати місцеві ресурси та матеріально-технічні запаси місцевих баз і складів, як основні джерела забезпечення

Основні елементи сил ТрО та напрями їх завчасної підготовки в країнах світу

№ з/п	Країна	Принцип комплектування військ ТрО	Участь військово-патріотичних організацій комплектування	Наявність баз підготовки та персоналу для навчання сил	Наявність кадрового керівного складу у мирний час	Наявність органів управління ТрО (штабу, командування)	Наявність бойової техніки та важкого озброєння у підрозділів, що формуються	Матеріальне та фінансове стимулювання особового складу	Основні завдання сил ТрО	
									Підтримка та забезпечення бойових дій збройних сил	Захист території, охорона та оборона об'єктів, підсилення комунікацій, підсилення державного кордону, боротьба з ДРТ та сприяння моб. розгортанню військ
1	США	Добров.	-	+	+	+	+		+	+
2	Канада	Добров.	-	+	+	-	-	+	+	
3	Німеччина	Призов	-	+	+	+	+		+	+
4	Туреччина	Змішана	-	+	+	+	+		+	+
5	Швеція	Добров.	+	+	+	-	-			+
6	Польща	Добров.	+	+	+	-	+	+	+	+
7	Латвія	Добров.	+	+	-	-	-	+	+	+
8	Естонія	Добров.	+	+	-	-	-		+	+
9	Чехія	Призов	+	+	+	+	-		+	-
10	Білорусь	Призов	-	-	-	-	-	-	+	+
11	Казахстан	Призов	-	-	-	-	-	-	+	+
12	Україна	Призов	-	-	-	-	-	-	-	+

Завдання, організація та складові територіальної оборони

Територіальна оборона України

- це система загальнодержавних, воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються у мирний час та в особливий період з метою протидії воєнним загрозам, а також для надання допомоги у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій.
- Відповідно до Закону України «Про оборону України», територіальну оборону на всій території України організовує Генеральний штаб Збройних Сил України, а на території областей – обласні державні адміністрації (в межах своїх повноважень).
- Основні завдання і заходи щодо підготовки та ведення територіальної оборони України визначені у Законі України «Про основи національного спротиву», який прийнятий 16 липня 2021 року за №1702-ІХ, та вводиться в дію з 1 січня 2022 року.

Завданнями територіальної оборони є:

- 1) своєчасне реагування та вжиття необхідних заходів щодо оборони території та захисту населення на визначеній місцевості до моменту розгортання в межах такої території угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, призначених для ведення воєнних (бойових) дій з відсічі збройної агресії проти України;
- 2) участь у посиленні охорони та захисті державного кордону;
- 3) участь у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, ліквідації наслідків ведення воєнних (бойових) дій;
- 4) участь у підготовці громадян України до національного спротиву;
- 5) участь у забезпеченні умов для безпечного функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та органів військового управління;
- 6) участь в охороні та обороні важливих об'єктів і комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, визначених Кабінетом Міністрів України, та об'єктів обласного, районного, сільського, селищного, міського значення, районного у містах рад, сільських, селищних, порушення функціонування та виведення з ладу яких становлять загрозу для життєдіяльності населення;
- 7) забезпечення умов для стратегічного (оперативного) розгортання військ (сил) або їх перегрупування;
- 8) участь у здійсненні заходів щодо тимчасової заборони або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зон/районів надзвичайних ситуацій та/або ведення воєнних (бойових) дій;
- 9) участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах;
- 10) участь у запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану в разі його введення на всій території України або в окремих її місцевостях;
- 11) участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами, іншими збройними формуваннями агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;
- 12) участь в інформаційних заходах, спрямованих на підвищення рівня обороноздатності держави та на протидію інформаційним операціям агресора (противника).

Територіальна оборона складається з декількох складових:

- ▷ військової: включає органи військового управління, військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України, інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони;
- ▷ цивільної: включає державні органи, органи місцевого самоврядування, які залучаються до територіальної оборони;
- ▷ військово-цивільної: включає штаби зон (районів) територіальної оборони та добровольчі формування територіальних громад, які залучаються до територіальної оборони.

- **Військова** складова територіальної оборони включає органи військового управління, військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України, інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони.
- Провідна роль в організації та виконанні завдань територіальної оборони належить Силам територіальної оборони Збройних Сил України, до яких належать:
 - 1) Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
 - 2) регіональні органи військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
 - 3) бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
 - 4) батальйони зі складу бригад Сил територіальної оборони Збройних Сил України.
- До виконання завдань територіальної оборони та здійснення заходів підтримки і забезпечення територіальної оборони за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України можуть залучатися інші сили і засоби Збройних Сил України.
- **Склад сил і засобів сил безпеки та сил оборони, що залучаються до територіальної оборони, визначається Головнокомандувачем Збройних Сил України за узгодженням з керівниками органів управління відповідних сил безпеки та сил оборони.**

- **Цивільна складова територіальної оборони** включає державні органи, органи місцевого самоврядування, які залучаються до територіальної оборони.
- **Військово-цивільна складова територіальної оборони** включає штаби зон (районів) територіальної оборони та добровольчі формування територіальних громад, які залучаються до територіальної оборони.
- **Загальне керівництво національним спротивом** здійснює Президент України як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України через Міністра оборони України.

Сили територіальної оборони Збройних Сил України – окремий рід сил Збройних Сил України, на який покладається організація, підготовка та виконання завдань територіальної оборони відповідно до Закону України [«Про основи національного спротиву»](#).

Безпосереднє керівництво територіальною обороною здійснюється:

- 1) на всій території України - Головнокомандувачем Збройних Сил України через Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- 2) у межах військово-сухопутної зони - керівником регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України через регіональний орган військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
- 3) у межах зони територіальної оборони - керівником зони територіальної оборони через штаб зони територіальної оборони;
- 4) у межах району територіальної оборони - керівником району територіальної оборони через штаб району територіальної оборони.
- В основу побудови територіальної оборони закладається територіально-зональний принцип з урахуванням військово-адміністративного поділу території України.

СУБ'ЄКТИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України, Рада національної безпеки і оборони України, Кабінет Міністрів України, Міністерство оборони України та інші центральні органи виконавчої влади відповідно до компетенції, державні органи, Збройні Сили України, Служба безпеки України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна служба з надзвичайних ситуацій України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національна гвардія України, Державна спеціальна служба транспорту, Управління державної охорони України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації (відповідна військово-цивільна або військова адміністрація у разі її утворення), місцеві органи самоврядування.

КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ ТРО

ТЕРИТОРІАЛЬНІСТЬ

- Знання місцевості
- Родинні та дружні зв'язки з мешканцями
- Мінімальна відстань до об'єктів оборони
- Тісна співпраця з місцевою владою

МАСОВІСТЬ

- Безпека в будь якому куточку країни
- Фактор стримування агресора
- Реалізація права кожного громадянина на участь в обороні країни

МІНІМАЛЬНИЙ ЧАС БОЄГОТОВНОСТІ

- Недопущення порушення життєдіяльності території в початковій фазі збройної агресії
- Забезпечення мобілізації та розгортання військ

СИСТЕМА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Це сукупність узгоджених, спланованих дій суб'єктів територіальної оборони України, що здійснюється в мирний час та в особливий період та під час воєнного стану на всій території України або в окремих її регіонах, зонах (районах), за виключенням зон (районів) ведення бойових дій з відсічі збройної агресії;

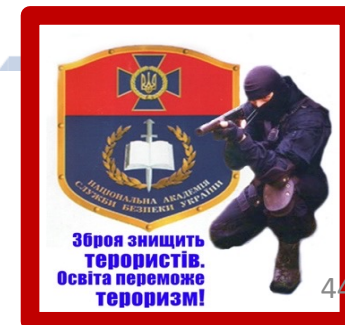
СИЛИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

органи управління, частини (підрозділи) Військ територіальної оборони України, підрозділи та співробітники розвідувальних органів, правоохоронних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, Національної поліції України, Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України, а також акредитовані громадські об'єднання, які виконують завдання в інтересах територіальної оборони України та залучаються для виконання завдань територіальної оборони України в мирний час та в особливий період

Основи територіальної оборони України :

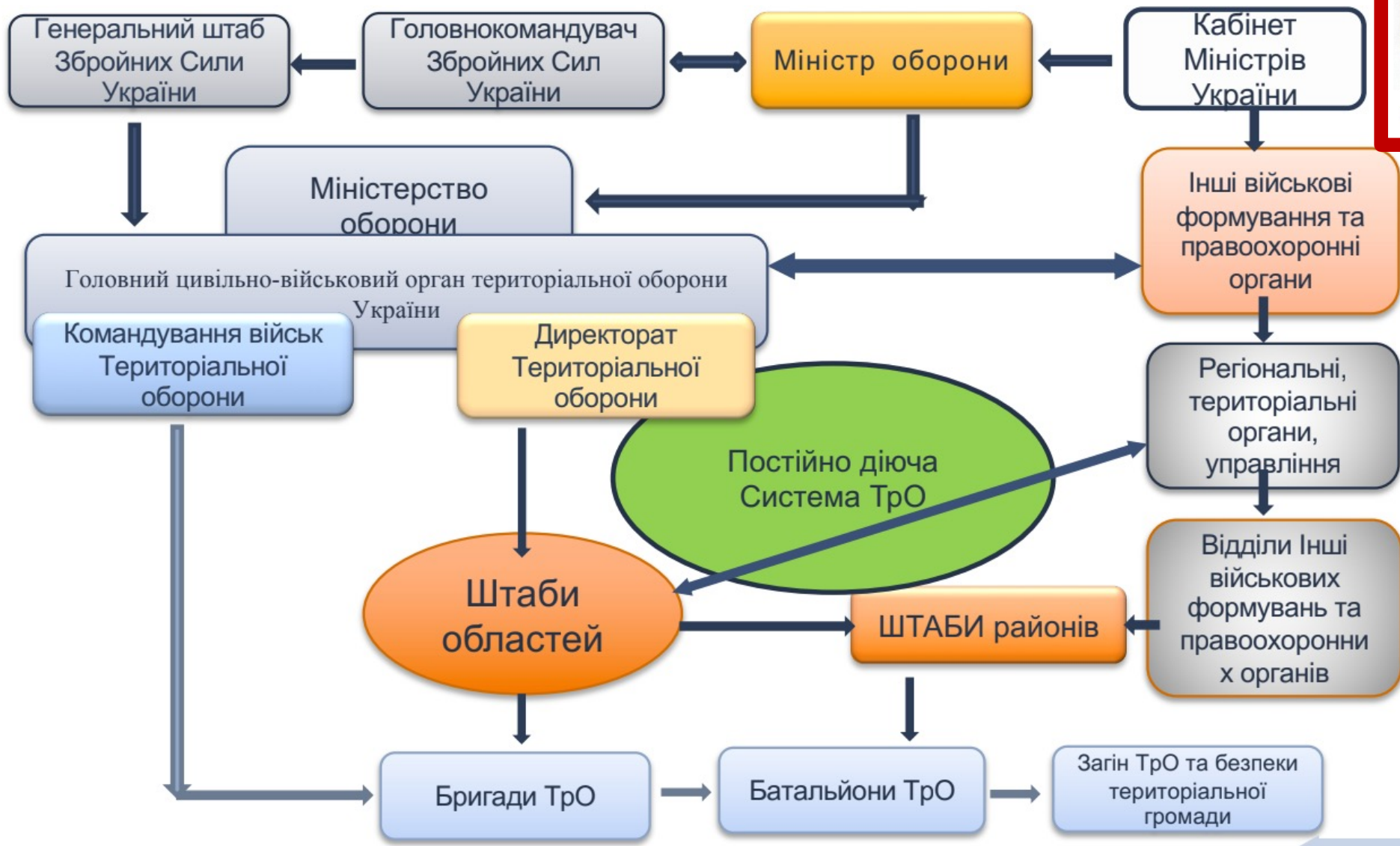
Система територіальної оборони України базується на готовності та здатності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, центральних органів виконавчої влади, складових сил безпеки і сил оборони, акредитованих громадських об'єднань реалізувати завдання, які здійснюються у межах зон (районів) територіальної оборони України в мирний час та особливий період на всій території України або в окремих її місцевостях відповідно до вимог цього Закону

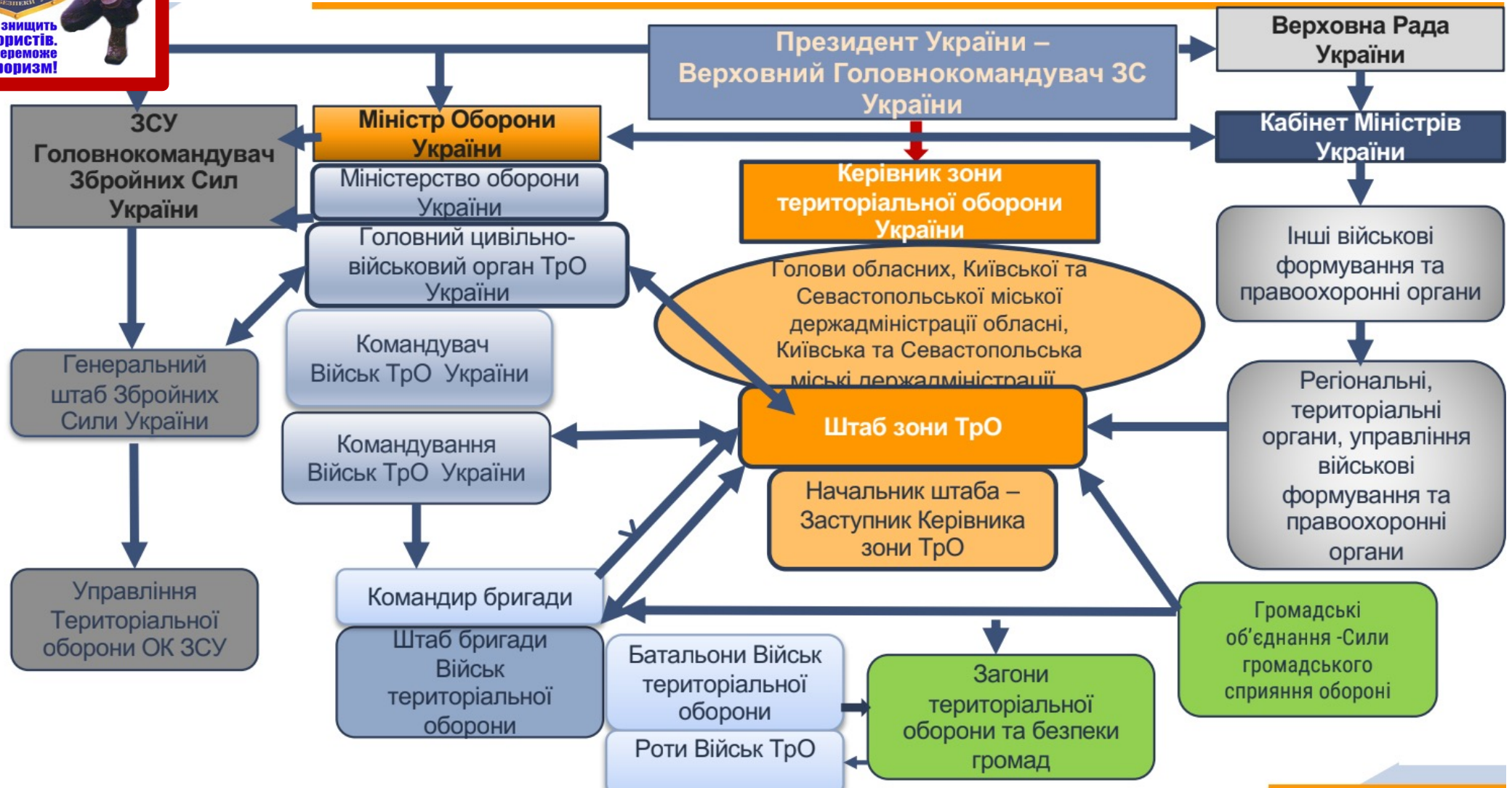

Принципи функціонування системи територіальної оборони України:

- централізоване багаторівневе керівництво та управління заходами, силами територіальної оборони України;
- взаємодія та координація згідно розподілу повноважень між суб'єктами територіальної оборони України;
- адміністративно-територіальний підхід до управління, підготовки та ведення територіальної оборони України; автономність дій сил територіальної оборони України у визначених адміністративно-територіальних кордонах зон (районів) відповідальності суб'єктів територіальної оборони України;
- плануванні, передбачення загроз, плануванні ресурсів та сил територіальної оборони для унеможливлення або мінімізація наслідків можливих загроз;
- розгортання або застосування сил територіальної оборони України після підтвердження інформації про виникнення загроз відповідно до Протоколів дій суб'єктів територіальної оборони (Протокол);
- застосування сил територіальної оборони України, що визначені для виконання завдань територіальної оборони у межах зон (районів) відповідальності.

Комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад.

Формування та комплектування підрозділів територіальної оборони.

- До виконання завдань територіальної оборони в межах повноважень залучаються:
- - Збройні Сили України, інші військові формування, відповідні правоохоронні органи,
- - регіональні органи і територіальні підрозділи Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України,
- - об'єднані загони Державної спеціальної служби транспорту.
- Для організації системи територіальної оборони, відповідно до Закону України «Про основи національного спротиву», у Харківській області буде створено дві бригади територіальної оборони: одна в області до складу якої входять 7 окремих батальйонів територіальної оборони (в кожному адміністративному районі по одному батальйону), друга в місті Харкові.
- Бригади територіальної оборони залучаються до виконання заходів територіальної оборони виключно в межах м. Харкова та Харківської області.
- З оголошенням мобілізації та отримання директиви на формування бригад територіальної оборони, призначений особовий склад призивається на військову службу та набуває правового статусу військовослужбовців.

Добровольчі формування територіальних громад утворюються з урахуванням ресурсних та людських можливостей відповідних територіальних громад.

Загальна кількість та місця розташування добровольчих формувань територіальних громад визначаються Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил України за участю відповідних сільських, селищних, міських рад та затверджуються Головнокомандувачем Збройних Сил України.

Положення про добровольчі формування територіальних громад затверджується Кабінетом Міністрів України.

Діяльність добровольчих формувань територіальних громад здійснюється під безпосереднім керівництвом і контролем командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України за територіальним принципом.

Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил України разом з органами місцевого самоврядування, які розташовані в межах території відповідної зони територіальної оборони, розробляється та затверджується єдина символіка для всіх добровольчих формувань територіальних громад, що функціонують у межах території відповідної зони територіальної оборони.

Комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад.

Комплектування органів військового управління, військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України здійснюється:

- 1) у мирний час - військовослужбовцями за контрактом та за призовом особами офіцерського складу;
- 2) в особливий період - військовослужбовцями за контрактом, за призовом особами офіцерського складу та територіальним резервом.

До підрозділів територіальної оборони призначаються військовозобов'язані у відповідності до військово-облікових спеціальностей.

Комплектування добровольчих формувань територіальних громад здійснюється на добровільній основі відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

До складу добровольчих формувань територіальних громад зараховуються громадяни України, які відповідають вимогам, встановленим Положенням про добровольчі формування територіальних громад, пройшли медичний, професійний та психологічний відбір і підписали контракт добровольця територіальної оборони.

До складу добровольчих формувань територіальних громад не може бути зарахована особа, яка була раніше засуджена до позбавлення волі за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, крім реабілітованої, або має дві і більше судимостей за вчинення умисних злочинів.

Основу добровольчих формувань територіальних громад складають громадяни України, які пройшли військову службу у Збройних Силах України та/або службу в інших військових формуваннях та правоохоронних органах.

Громадяни України, які не проходили військову службу у Збройних Силах України та/або службу в інших військових формуваннях та правоохоронних органах, зараховуються до складу добровольчих формувань територіальних громад після складення ними присяги добровольця територіальної оборони.

igo_rys@ukr.net 0503314893

Лекція №4

навчальна дисципліна	Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка та мобілізація
модуль № 1	Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.
тема № 1	Особливості сучасного безпекового середовища України: роль і місце національного спротиву в укріпленні обороноздатності держави. Нормативно правове врегулювання питань територіальної оборони та руху опору України
лекція № 4	Підготовка, розгортання та введення територіальної оборони України.

1. Підготовка територіальної оборони є складовою підготовки держави до оборони та організовується Головнокомандувачем Збройних Сил України через Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України.
2. Заходи щодо підготовки територіальної оборони не здійснюються на тимчасово окупованих територіях України та в межах районів ведення воєнних (бойових) дій.
3. Основи підготовки та виконання завдань територіальної оборони, порядок організації управління, взаємодії, підтримки та забезпечення сил і засобів, які залучаються до територіальної оборони, визначаються в Доктрині територіальної оборони, яка затверджується Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України.
4. Порядок організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони визначається Кабінетом Міністрів України.

1. Розгортання територіальної оборони на всій території України або в окремих її місцевостях здійснюється з урахуванням розвитку суспільно-політичної обстановки у військово-сухопутних зонах та зонах (районах) територіальної оборони або воєнно-політичної обстановки навколо України для своєчасного реагування та вжиття необхідних заходів щодо захисту незалежності і територіальної цілісності України та усунення загроз національній безпеці України у воєнній сфері.

Підставою для розгортання територіальної оборони є введення в дію Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях.

2. Рішення про введення в дію Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях приймається Радою національної безпеки і оборони України за поданням Головнокомандувача Збройних Сил України, у якому зазначаються:

1) обґрунтування необхідності введення в дію Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях;

2) межі території, на якій вводиться Зведений план територіальної оборони України або плани територіальної оборони в окремих її місцевостях, час введення і строк, на який вони вводяться;

3) завдання органів управління територіальною обороною, органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо запровадження і здійснення заходів, передбачених Зведеним планом територіальної оборони України або планами територіальної оборони в окремих її місцевостях;

4) обмеження щодо введення в дію окремих складових Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони України за умов відсутності правового режиму воєнного стану;

5) інші питання, що впливають із цього Закону.

3. Рішення Ради національної безпеки і оборони України про введення в дію Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях, яке введене в дію указом Президента України, підлягає негайному оголошенню через медіа або оприлюдненню іншим способом.

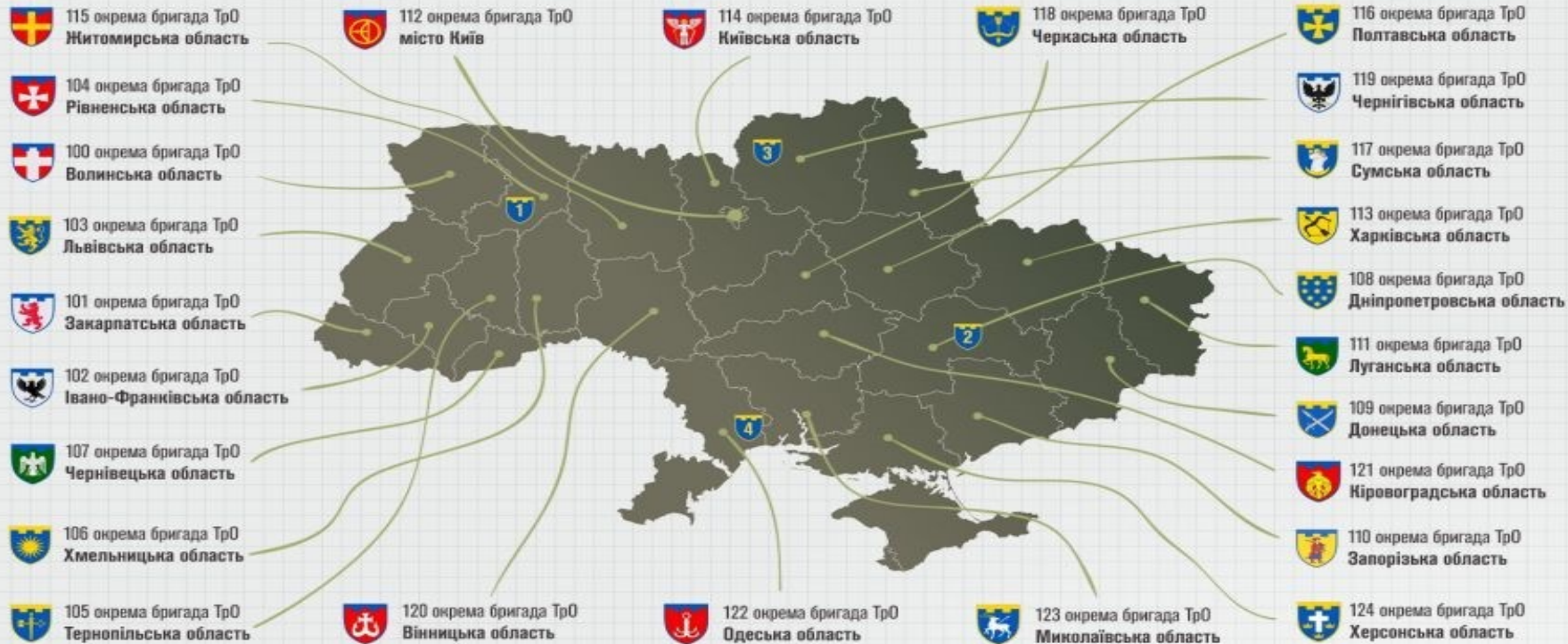
Етапи розгортання Сил територіальної оборони ЗСУ

I етап. Штат мирного часу (10 тисяч осіб) — постійно діюче командно-штабне ядро Сил територіальної оборони Збройних Сил України з числа військовослужбовців (служба за контрактом).

II етап. Штат особливого періоду (130 тисяч осіб) — складається з резервістів, які пройдуть відбір та укладуть контракт з Силами територіальної оборони Збройних Сил України. За ними буде закріплена штатна зброя, яка зберігатиметься в частині. У ході комплектування частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України резервістами має бути дотримано принцип проживання поблизу місць дислокації конкретного підрозділу, що забезпечить швидке прибуття до частини за наказом для виконання завдань.

III етап. Добровольчі формування територіальних громад (ДФТГ) — будуть розгортатись виключно за поданням Командуючого Сил територіальної оборони Збройних Сил України та за рішенням Головнокомандуючого Збройних сил України в невеликих населених пунктах у разі необхідності. До ДФТГ застосовуються аналогічні управлінські принципи, як і до інших складових Сил територіальної оборони Збройних Сил України – єдиноначальність і вертикаль управління, як це передбачено Стратегічним оборонним бюлетенем.

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА УКРАЇНИ

У СКЛАДІ СИЛ ТРО:

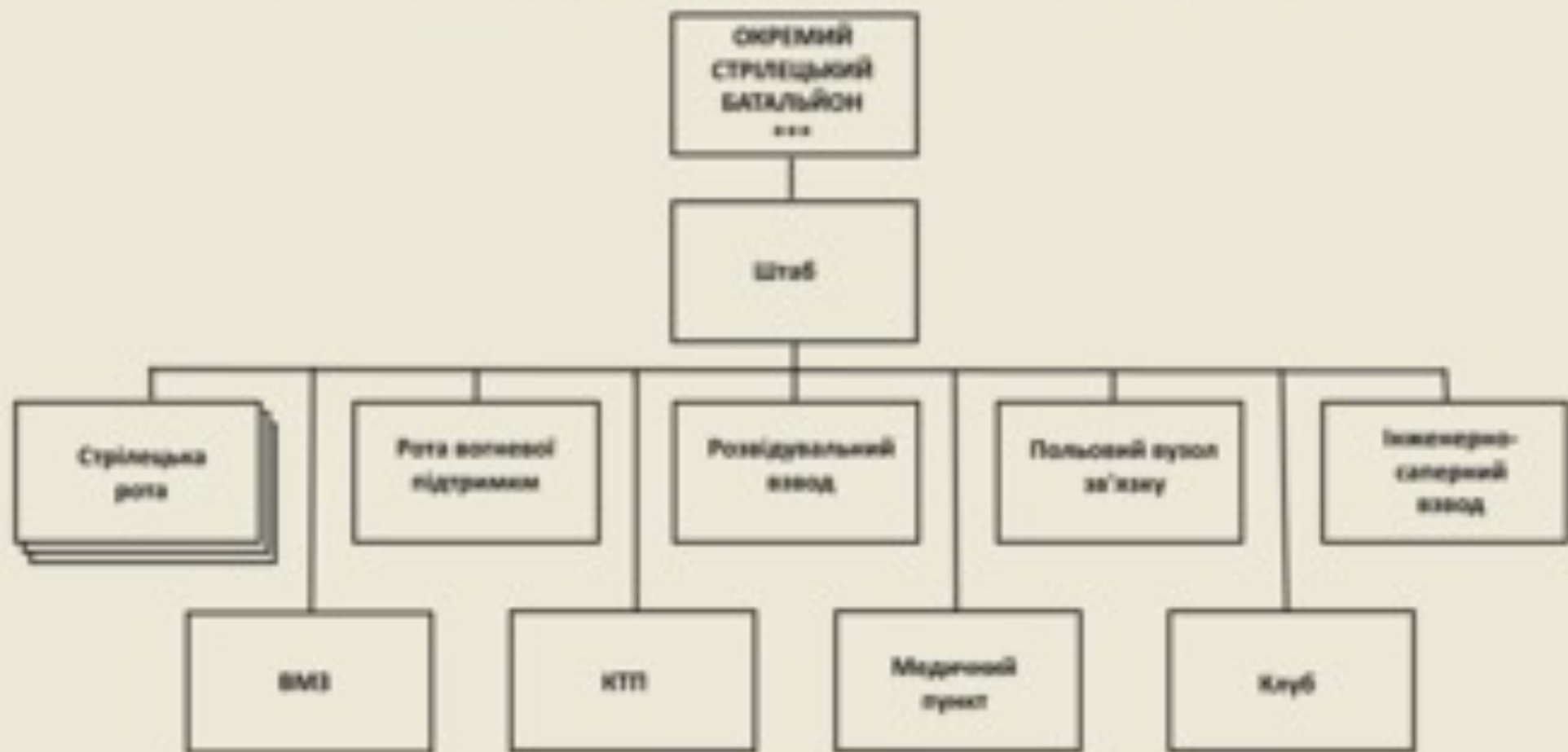
25 БРИГАД

<150 БАТАЛЬОНІВ

10 000 ЧИСЕЛЬНІСТЬ
У МИРНИЙ ЧАС

< 130 000 ЧИСЕЛЬНІСТЬ
В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

СТРУКТУРА ВІЙСЬК ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗС УКРАЇНИ

* - в штаті відповідного обласного військового комісаріату

** - в штаті відповідного районного (міського) військового комісаріату

*** - утримується за окремим штатом

СТРУКТУРА ВІЙСЬК ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗС УКРАЇНИ

* - в штаті відповідного обласного військового комісаріату

** - в штаті відповідного районного (міського) військового комісаріату

*** - утримується за окремим штатом

Стаття 20. Виконання завдань територіальної оборони

1. Виконання завдань територіальної оборони здійснюється на всій території України включно з районами ведення воєнних (бойових) дій. Рішення про виконання завдань територіальної оборони в районах ведення воєнних (бойових) дій приймається Головнокомандувачем Збройних Сил України.

2. З метою нарощування сил і засобів для стабілізації обстановки, а також у випадку визначення відповідної зони територіальної оборони районом ведення воєнних (бойових) дій військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчі формування територіальних громад за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України можуть залучатися до виконання завдань територіальної оборони поза межами своєї зони територіальної оборони та в районах ведення воєнних (бойових) дій.

Стаття 21. Припинення та скасування дії планів територіальної оборони

1. Дія Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях припиняється після закінчення строку, на який їх було введено.

2. До закінчення строку, на який було введено Зведений план територіальної оборони України або плани територіальної оборони в окремих її місцевостях, за умови усунення загроз національній безпеці України у воєнній сфері, стабілізації обстановки Рада національної безпеки і оборони України приймає рішення про скасування дії відповідних планів територіальної оборони.

Дія планів територіальної оборони також скасовується в межах окремих місцевостей у разі розгортання в межах таких місцевостей угруповання військ (сил) або/чи угруповання об'єднаних сил, призначених для ведення воєнних (бойових) дій з відсічі збройній агресії проти України.

Рішення Ради національної безпеки і оборони України про скасування дії Зведеного плану територіальної оборони України або планів територіальної оборони в окремих її місцевостях вводиться в дію указом Президента України, який підлягає негайному оголошенню через медіа або оприлюдненню іншим способом.

Стаття 22. Порядок зберігання і застосування зброї, бойової техніки та спеціальних засобів під час виконання завдань територіальної оборони

1. Стрілецька зброя, інші види озброєння добровольчих формувань територіальних громад та боєприпаси до них зберігаються відповідно до вимог законів України ["Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України"](#), ["Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України"](#) у військових частинах Сил територіальної оборони Збройних Сил України за територіальним принципом.
2. Застосування зброї, бойової техніки та спеціальних засобів Збройними Силами України, іншими складовими сил безпеки та сил оборони під час виконання завдань територіальної оборони здійснюється відповідно до законодавства України.
3. Члени добровольчих формувань територіальних громад мають право застосовувати під час виконання завдань територіальної оборони особисту мисливську зброю, стрілецьку зброю, інші види озброєння та боєприпаси до них у [порядку](#), визначеному Кабінетом Міністрів України.

Вам слово

Лекція 5

навчальна дисципліна	Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка та мобілізація
модуль № 1	Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.
тема № 2	Взаємодія і співпраця сил безпеки та оборони у системі національного спротиву. Структурно-функціональна модель організації територіальної оборони в Україні.
лекція № 1	Комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад.

Комплектування органів військового управління, військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України здійснюється:

1) у мирний час - військовослужбовцями за контрактом та за призовом особами офіцерського складу;

2) в особливий період - військовослужбовцями за контрактом, за призовом особами офіцерського складу та територіальним резервом.

2. Комплектування добровольчих формувань територіальних громад здійснюється на добровільній основі відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Стаття 8. Формування військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад

1. Військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України утворюються та функціонують:

1) у кожній зоні територіальної оборони та додатково в кожному місті, чисельність населення якого перевищує 900 тисяч мешканців, як бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

2) у кожному районі територіальної оборони та додатково в кожному адміністративному центрі області як батальйони Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

У зонах територіальної оборони, чисельність населення яких перевищує 2400000 мешканців, можуть утворюватися та функціонувати додаткові військові частини (підрозділи) Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Для розміщення військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць використовується інфраструктура (фонди) Збройних Сил України, а також інфраструктура (фонди) складових сил безпеки та сил оборони, органів місцевого самоврядування у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Етапи і порядок створення та розвитку Сил територіальної оборони Збройних Сил України визначаються Головнокомандувачем Збройних Сил України.

2. Добровольчі формування територіальних громад утворюються з урахуванням ресурсних та людських можливостей відповідних територіальних громад.

Загальна кількість та місця розташування добровольчих формувань територіальних громад визначаються Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил України за участю відповідних сільських, селищних, міських рад та затверджуються Головнокомандувачем Збройних Сил України.

Порядок утворення, комплектування, функціонування, підстави та порядок розформування добровольчих формувань територіальних громад визначаються [Положенням про добровольчі формування територіальних громад](#), яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Діяльність добровольчих формувань територіальних громад здійснюється під безпосереднім керівництвом і контролем командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України за територіальним принципом.

У разі введення в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану всі добровольчі формування територіальних громад переходять в оперативне підпорядкування командирів відповідних військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

На час дії воєнного стану за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України добровольчі формування територіальних громад повністю або частково можуть залучатися до виконання завдань територіальної оборони поза межами визначеної зони територіальної оборони, а також направлятися до районів ведення Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил України разом з органами місцевого самоврядування, які розташовані в межах території відповідної зони територіальної оборони, розробляється та затверджується єдина символіка для всіх добровольчих формувань територіальних громад, що функціонують у межах території відповідної зони територіальної оборони.

Стаття 9. Комплектування Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад

1. Комплектування органів військового управління, військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України здійснюється:

- 1) у мирний час - військовослужбовцями за контрактом та за призовом особами офіцерського складу;
- 2) в особливий період - військовослужбовцями за контрактом, за призовом особами офіцерського складу та територіальним резервом.

Громадяни України зараховуються до складу військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України за місцем своєї реєстрації. У разі введення воєнного стану громадяни України можуть зараховуватися до складу військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України також безпосередньо в районах ведення воєнних (бойових) дій.

2. Комплектування добровольчих формувань територіальних громад здійснюється на добровільній основі відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

3. До складу добровольчих формувань територіальних громад зараховуються громадяни України, які відповідають вимогам, встановленим Положенням про добровольчі формування територіальних громад, пройшли медичний, професійний та психологічний відбір і підписали контракт добровольця територіальної оборони. Громадяни України зараховуються до складу добровольчих формувань територіальних громад за місцем своєї реєстрації. У разі введення воєнного стану громадяни України можуть зараховуватися до складу добровольчих формувань територіальних громад також безпосередньо в районах ведення воєнних (бойових) дій.

На громадян України, зарахованих до складу добровольчих формувань територіальних громад, під час участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони поширюється дія статутів Збройних Сил України.

4. До складу добровольчих формувань територіальних громад не може бути зарахована особа, яка була раніше засуджена до позбавлення волі за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, крім реабілітованої, або має дві і більше судимостей за вчинення умисних злочинів.
5. Облік громадян України, які уклали контракт добровольця територіальної оборони, здійснюється територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки.
6. Основу добровольчих формувань територіальних громад складають громадяни України, які пройшли військову службу у Збройних Силах України та/або службу в інших військових формуваннях та правоохоронних органах.
7. Громадяни України, які не проходили військову службу у Збройних Силах України та/або службу в інших військових формуваннях та правоохоронних органах, зараховуються до складу добровольчих формувань територіальних громад після складення ними присяги добровольця територіальної оборони.
8. Командири добровольчих формувань територіальних громад призначаються Командувачем Сил територіальної оборони Збройних Сил України за погодженням з Командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил України за поданням командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України з найбільш підготовлених і вмотивованих членів добровольчих формувань територіальних громад.
9. Кандидати на посаду командирів добровольчих формувань територіальних громад проходять обов'язкову спеціальну перевірку в Службі безпеки України і Національній поліції України у порядку, визначеному законодавством України.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут державної безпеки

Центр захисту національної державності

Спеціальна кафедра № 2 «Боротьба з тероризмом»

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА, МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ

модуль № 1

Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.

тема № 2

Взаємодія і співпраця сил безпеки та оборони у системі національного спротиву. Структурно-функціональна модель організації територіальної оборони в Україні.

лекція № 2

Основи підготовки та виконання завдань територіальної оборони, порядок організації управління, взаємодії, підтримки та забезпечення сил і засобів, які залучаються до територіальної оборони.

Щоб сформулювати уявлення про систему підготовки, важливо повернутися до головної ідеї розвитку Сил ТрО. Вона полягає у двох взаємопов'язаних аспектах.

Перший аспект – забезпечити відсіч ворогу на нашій території та залучити до цього все суспільство (а не частину армії, як це відбувається дотепер).

Другий – створити такі умови, коли весь безпековий сегмент держави (сектор безпеки і оборони або воєнна організація, неважливо, як це назвати) розвиватиметься з урахуванням світових трендів. Останнє передбачає максимальне використання нових технологій, максимально можливий захист вояків, мінімально можливе залучення людей до виконання бойових завдань.

Бо, врешті-решт, Україна має перемогти агресивного сусіда – рф не воєнною силою, а рівнем добробуту суспільства – на тлі здатності стримувати його агресію.

Заходи з підготовки до територіальної оборони України є складовою частиною всього процесу підготовки держави до її оборони, до них, зокрема, відносяться:

- отримання, аналіз і оцінка інформації щодо загроз, в тому числі й внутрішніх, які впливають на стан та результати ведення територіальної оборони, прогнозування їх розвитку, проведення розвідувальної та інформаційно-аналітичної діяльності;
- розробка (уточнення) планувальних документів з питань територіальної оборони України;
- удосконалення структури, уточнення завдань і функцій Військ (сил) територіальної оборони, добровольчих формувань територіальних громад та забезпечення необхідної чисельності їх особового складу, а також їх розвиток, підготовку і підтримання на належному рівні боєздатності;
- готовність до виконання завдань Військ (сил) територіальної оборони України, визначених органів військового управління (органів управління) територіальної оборони України, сил та засобів, суб'єктів територіальної оборони, в тому числі й добровольчих формувань (загонів безпеки і оборони), які залучаються до виконання завдань територіальної оборони України;
- визначення (уточнення) переліку важливих об'єктів і комунікацій, які підлягають охороні та обороні в особливий період;

Заходи з підготовки до територіальної оборони України є складовою частиною всього процесу підготовки держави до її оборони, до них, зокрема, відносяться:

- створення структури управління територіальною обороною України;
- організація взаємодії між силами територіальної оборони та суб'єктами територіальної оборони для виконання завдань;
- проведення заходів з оперативного обладнання територій та об'єктів, в тому числі й запасних, на випадок раптового нападу ворога, створення запасів матеріально-технічних засобів, військової, спеціальної та іншої техніки, озброєнь та фондів грошових коштів;
- проведення заходів з військово-патріотичного виховання громадян України, підготовки населення до територіальної оборони України;
- облік, підготовка та накопичення військово-навчених людських ресурсів для комплектування Військ (сил) територіальної оборони України, інших військових формувань, в тому числі й добровольчих загонів територіальних громад, передбачених штатами воєнного часу;

Заходи з підготовки до територіальної оборони України є складовою частиною всього процесу підготовки держави до її оборони, до них, зокрема, відносяться:

- підготовка до функціонування в бойових умовах органів управління територіальної оборони України, сил і засобів, що передбачені для виконання завдань територіальної оборони України, у тому числі шляхом проведення навчань (тренувань, навчальних зборів, перевірочних та спеціальних зборів, тактичних навчань/ігор), оперативних польових виїздів з територіальної оборони та підготовки населення до оборони України;
- підготовка до розгортання сил територіальної оборони України;
- здійснення контролю за станом готовності структури територіальної оборони України, органів управління територіальної оборони України, військ, сил та засобів, які передбачені для виконання завдань територіальної оборони України планувальними документами територіальної оборони України, планами охорони та оборони об'єктів і комунікацій, які підлягають охороні та обороні силами територіальної оборони України.

Відповідно до Постанови уряду [№ 1443](#) від 29 грудня 2021 року «Про затвердження Порядку організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України до національного спротиву» (яка набрала чинності 13 січня 2022 року), загальновійськова підготовка громадян здійснюється у мирний час та особливий період незалежно від політичних та інших уподобань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання з метою формування у суспільстві готовності до сталого спротиву агресору, зокрема в інформаційному просторі, патріотичної свідомості та стійкої мотивації, набуття та підтримання громадянами знань та практичних умінь, необхідних для захисту України.

1. Цей Порядок визначає процедуру організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України (далі - громадяни) до національного спротиву.

Загальновійськова підготовка громадян здійснюється в мирний час та особливий період незалежно від політичних та інших вподобань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання з метою формування в суспільстві готовності до стійкого опору агресору, зокрема в інформаційному просторі, патріотичної свідомості та стійкої мотивації, набуття та підтримання громадянами знань та практичних вмінь, необхідних для захисту України.

3. Загальновійськову підготовку проходять громадяни допризовного, призовного віку, військовозобов'язані, резервісти та інші категорії громадян, які виявили бажання долучитися до національного спротиву.

4. Загальновійськова підготовка поділяється на початкову і базову підготовку.

Початкова підготовка здійснюється з метою формування у громадян первинних загальновійськових знань і спеціальних компетентностей стосовно оборонної свідомості, ознайомлення громадян з місцем і роллю громадянина у зв'язку з усвідомленням свого обов'язку щодо збройного захисту України.

Головними завданнями початкової підготовки є:

- військово-патріотичне виховання громадян;
- ознайомлення громадян з основами законодавства щодо захисту України, цивільного захисту населення та особистої безпеки людини;
- усвідомлення громадянами свого обов'язку щодо захисту України в разі виникнення загрози незалежності та територіальній цілісності держави;
- набуття знань про функції Збройних Сил, інших складових сил безпеки та сил оборони, їх характерні особливості;
- здійснення морально-психологічної підготовки до військової служби;
- набуття практичних навичок для засвоєння основ захисту України, військової справи, цивільного захисту населення, домедичної допомоги, здійснення психологічної підготовки громадян;
- підготовка громадян до захисту України, професійної орієнтації молоді до служби у Збройних Силах та інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях.

Початкова підготовка організовується МОН разом з Міноборони та включається до Державного стандарту профільної середньої освіти, що реалізується на третьому рівні повної загальної середньої освіти в закладах загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та інших закладах освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти (далі - заклади освіти).

Організація початкової підготовки включає:

планування заходів початкової підготовки;

військово-професійну орієнтацію, військово-професійне інформування та військово-професійні консультації громадян під час здобуття базової середньої та профільної середньої освіти;

створення та використання навчальної матеріально-технічної бази закладів освіти;

всебічне забезпечення проведення початкової підготовки;

керівництво початковою підготовкою.

З громадянами допризовного віку початкова підготовка проводиться відповідно до вимог [Закону України](#) «Про військовий обов'язок і військову службу» та постанови Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2000 р. № 1770 «Про затвердження положень про допризовну підготовку і про підготовку призовників з військово-технічних спеціальностей» (Офіційний вісник України, 2000 р., № 49, ст. 2121). Початкова підготовка проводиться в закладах освіти шляхом викладання навчального предмета «Захист України» та здійснення заходів національно-патріотичного і військово-патріотичного спрямування. Програми з навчального предмета «Захист України» розробляються відповідно до Державного стандарту профільної середньої освіти та затверджуються МОН за погодженням з Міноборони.

У закладах освіти викладання навчального предмета «Захист України» проводиться відповідно до освітньої програми закладу.

Проведення початкової підготовки забезпечують керівники закладів освіти та педагогічні працівники, які входять до штату закладу освіти. Для допомоги вчителям (викладачам) у проведенні занять можуть залучатися представники військових частин Збройних Сил, установ Міноборони та інших складових сил безпеки та сил оборони за погодженням з їх керівниками.

Базова підготовка здійснюється з метою підготовки громадянина, здатного виконувати завдання як у мирний, так і воєнний час у бойових умовах та сприяння набуттю громадянами первинних знань, умінь та навичок щодо порядку поводження із зброєю та її застосування, дій на полі бою (пересування та орієнтування на місцевості), надання домедичної допомоги, а також первинної психологічної допомоги (самодопомоги), поводження з саморобними вибуховими пристроями та формування стійких морально-психологічних якостей, необхідних для захисту України.

Основними завданнями базової підготовки є:

- набуття громадянами базових знань, умінь та навичок у володінні стрілецькою зброєю;
- формування у громадян психологічної мотивації та стійкості до виконання обов'язків військової служби, навчання їх методів надання домедичної допомоги, первинної психологічної допомоги (самодопомоги);
- виховання у громадян високих морально-бойових якостей, почуття відповідальності за захист Батьківщини, дисциплінованості та військового товариства;
- навчання громадян дотриманню норм міжнародного гуманітарного права і правил ведення війни.

Базова підготовка організовується та проводиться Міноборони разом з іншими заінтересованими органами виконавчої влади, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, волонтерськими, громадськими та спортивними організаціями.

Організація базової підготовки включає:

планування заходів базової підготовки;

створення та використання навчальної матеріально-технічної бази;

всебічне забезпечення проведення базової підготовки;

керівництво базовою підготовкою.

Базова підготовка організовується відповідно до вимог наказів і директив Міноборони, Головнокомандувача Збройних Сил, Генерального штабу Збройних Сил на підставі досвіду, отриманого під час ведення бойових дій в районі проведення операції Об'єднаних сил, стандартів підготовки збройних сил держав-членів НАТО.

Базова підготовка проводиться з громадянами призовного віку, військовозобов'язаними та резервістами, які не проходили військову службу, іншими громадянами, які не виконують військового обов'язку в запасі.

З громадянами призовного віку базова підготовка проводиться відповідно до вимог [Закону України](#) «Про військовий обов'язок і військову службу» та постанови Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2000 р. № 1770 «Про затвердження положень про допризовну підготовку і про підготовку призовників з військово-технічних спеціальностей».

З військовозобов'язаними, які не проходили військову службу, базова підготовка проводиться відповідно до вимог Закону України «Про основи національного спротиву» та цього Порядку за відповідною програмою підготовки, яка визначається Генеральним штабом Збройних Сил.

З резервістами, які не проходили військової служби, базова підготовка проводиться відповідно до вимог Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» та у порядку, встановленому положеннями про проходження громадянами служби у військовому резерві.

Програми підготовки резервістів Збройних Сил, час та строки проведення підготовки визначаються Генеральним штабом Збройних Сил, а в інших військових формуваннях - їх керівниками за погодженням з Генеральним штабом Збройних Сил.

В інтересах загальновійськової підготовки громадян створюється навчальна матеріально-технічна база за рахунок і в межах коштів державного бюджету, видатків місцевих бюджетів, а також інших не заборонених законодавством джерел.

Забезпечення навчальними матеріально-технічними засобами для загальновійськової підготовки громадян здійснюється Міноборони, МОН, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування за рахунок і в межах видатків, визначених законодавством.

Фінансування та матеріально-технічне забезпечення загальновійськової підготовки громадян здійснюється за рахунок і в межах коштів державного бюджету, видатків місцевих бюджетів, а також з інших не заборонених законодавством джерел.

навчальна дисципліна	Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка та мобілізація
модуль № 1	Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.
тема № 2	Взаємодія і співпраця сил безпеки та оборони у системі національного спротиву. Структурно-функціональна модель організації територіальної оборони в Україні.
лекція № 3	Гарантії соціального і правового захисту військовослужбовців та членів добровольчих формувань територіальних громад, які беруть участь у національному спротиві.

I. Мета лекції:

1) опрацювати навчальні питання щодо гарантій соціального і правового захисту військовослужбовців та членів добровольчих формувань територіальних громад, які беруть участь у національному спротиві.

В чому різниця між Силами територіальної оборони та добровольчими формуваннями територіальних громад?

- Сили ТрО формуються в кожному місті з чисельністю населення 900 тисяч мешканців та більше, а також у районах. ДФТГ створюються Командуванням Сил ТрО ЗСУ з урахуванням місцевих можливостей. Існують відмінності й у правовому статусі членів цих формувань.
- У Силах тероборони служать військовослужбовці за контрактом або за призовом. У складіДФТГ лише добровольці, які не мають статусу військовослужбовця.
- Граничний вік військовослужбовців складає 60 років, але за бажанням у Силах ТрО можна продовжити службу після досягнення цього віку. Для вступу доДФТГ граничного віку не встановлено.
- На тих, хто вступив до лавДФТГ поширюється обов'язок проходження військової служби за призовом під час мобілізації. Тобто, члениДФТГ вважаються цивільними особами. Члени Сил Територіальної оборони ЗСУ мають статус військовослужбовця, адже проходять службу за призовом або контрактом.
- Військові, що підписали контракт з Силами ТрО, не можуть розірвати його під час воєнного стану. Можливо отримати звільнення за сімейними обставинами, станом здоров'я тощо. ЧленДФТГ може розірвати контракт у будь-який момент, написавши заяву, навіть під час війни.
- ЧлениДФТГ, які не є військовослужбовцями, але виконують завдання під керівництвом ТрО ЗСУ, отримують соціальний і правовий захист військовослужбовців.

Під час виконання завдань на членів Сил ТрО та ДФТГ поширюються всі гарантії військовослужбовців (згідно з другою частиною статті 24 «Про основи національного спротиву», пунктом четвертим першої частини статті 3 ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»). Зокрема, військовослужбовці та члени ДФТГ (останні - лише за умови участі у війні) мають право на

Грошове забезпечення. Згідно зі статтею 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», держава гарантує військовослужбовцям грошове забезпечення. Під час виконання завдань бійці ДФТГ також отримують грошове забезпечення.

Одноразова грошова допомога. Постановою КМУ №605 членам ДФТГ та членам їх сімей надається право на одноразову грошову допомогу у разі отримання ними інвалідності, одержаної під час участі в бойових діях.

Пенсійне забезпечення. Військовослужбовці можуть розраховувати на призначення пенсії за віком: чоловіки — при досягненні 55 років, жінки — 50 років. Для цього необхідно мати мінімальний страховий стаж 25 років у чоловіків та не менше 20 років у жінок. У даному випадку вислуга років військовослужбовців прирівнюється до страхового стажу.

Збереження місця та заробітку на цивільній роботі. На час виконання бойових завдань, пов'язаних з національною безпекою, члени ДФТГ отримують соціальний захист військовослужбовців.

Мобілізовані бійці, або такі, що уклали контракт з Силами ТрО, мають той самий правовий та соціальний захист, що й військовослужбовці інших сил ЗСУ. Добровольці ДФТГ мають такий захист лише на період участі у бойових діях.

Нормативно-правова база

1. [Закон України «Про основи національного спротиву».](#)
2. [Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України».](#)
3. [Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону».](#)
4. [Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».](#)
5. [Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».](#)
6. [Положення КМУ про добровольчі формування територіальних громад.](#)
7. [Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану».](#)
8. [Порядок застосування членами добровольчих формувань територіальних громад особистої мисливської зброї, стрілецької зброї, інших видів озброєння та боєприпасів до них під час виконання завдань територіальної оборони.](#)
9. [Порядок надання первинної медичної допомоги.](#)
[Про затвердження форми контракту добровольця територіальної оборони та посвідчення добровольця територіальної оборони.](#)

Соціальні гарантії учасників ДФТГ

Учасники добровольчих формувань територіальних громад не є військовослужбовцями, проте мають право на отримання тих соціальних пільг та гарантій, які передбачені Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (ч. 2 ст. 24 ЗУ «Про основи національного спротиву»;
п. 4 ч. 1 ст. 3 ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»).

Щоправда, на практиці це працює з деякими обмеженнями.

Правовий статус та соціальні гарантії добровольців територіальної оборони

Не дивлячись на те, що ст. 119 КЗпП не містить прямої вказівки на добровольців, останні все ж такі мають такі гарантії виходячи з наступного:

- Добровольчі формування у межах завдань територіальної оборони можуть провадити діяльність, яка визначена п. 2. Положенням, що за своєю суттю є виконання державних або громадських обов'язків, які здійснюються у робочий час.
- На громадян України, зарахованих до складу добровольчих формувань територіальних громад, під час участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони поширюється дія статутів Збройних Сил України.
- Відповідно до затвердженої Форми контракту, доброволець уклавши контракт, виконує державні та/або громадські обов'язки, маючи усі права, свободи, гарантії, закріплені, зокрема, Кодексом законів про працю України, Закону та Положення. Держава, від імені якої виступає Командир, зобов'язується забезпечити належні умови для виконання
- На добровольців під час їх участі у заходах підготовки добровольчих формувань територіальних громад, а також виконання ними завдань територіальної оборони поширюються гарантії соціального і правового захисту, передбачені Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Отже, трудові права добровольців територіальної оборони, такі самі як у військовослужбовці.

Відповідно до частини першої статті 119 Кодексу Законів про Працю на час виконання державних або громадських обов'язків, якщо за чинним законодавством України ці обов'язки можуть здійснюватися у робочий час, працівникам гарантується збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку.

Соціальні гарантії добровольців територіальної оборони це:

- визначені ст. 119 Кодексу Законів про Працю,
- визначені статутом Збройних Сил України,
- визначені Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»,
- отримання статусу ветерана війни за активні бойові дії відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (ст. 25 Закону).
- Законом України №7151 «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», прирівняли добровольців територіальної оборони до ветеранів війни. Внесено до пункту 19 частини першої статті 6 та пункту 11 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» зміни, якими добровольців Сил територіальної оборони Збройних Сил України визнаватимуться учасниками бойових дій та особами з інвалідністю внаслідок війни;
- право на призначення та виплату одноразової грошової допомоги, медичне забезпечення у разі смерті (загибелі), встановлення інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності, що настали у зв'язку з виконанням завдань добровольця (ст. 25 Закону),
- відшкодування збитків у зв'язку із затриманням, арештом або засудженням незаконними органами чи формуваннями, утвореними на тимчасово окупованих територіях України, або органами чи формуваннями країни, яка здійснює збройну агресію проти України, особам, залученим до конфіденційного співробітництва із Силами спеціальних операцій Збройних Сил.

igo_rys@ukr.net 0503314893

*Зброя знищує
терористів,
освіта переможе
тероризм!*

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут державної безпеки

Центр захисту національної державності

Спеціальна кафедра № 2 «Боротьба з тероризмом»

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА, МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ

Лекція 6

**Зброя знищує
терористів,
освіта перемагає
тероризм!**

навчальна дисципліна	Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка та мобілізація
модуль № 1	Теоретичні основи та елементи національного спротиву в Україні.
тема № 3	Підготовка громадян України до національного спротиву. Кіберрезерв сил територіальної оборони.
лекція № 1	Порядок організації охорони та оборони важливих об'єктів і комунікацій, критично важливих об'єктів інфраструктури, об'єктів обласного, районного, сільського, селищного, міського значення.

Головною метою системи безпеки є забезпечення стійкого функціонування об'єкта та запобігання загрозам його безпеці, захист законних інтересів від протиправних посягань, охорона життя та здоров'я персоналу, недопущення розкрадання матеріально-технічних засобів, знищення майна та цінностей, розголошення, втрати, витоку, перекручування й знищення інформації та її носіїв, які становлять державну таємницю.

Іншою метою системи безпеки є формування цілісного уявлення щодо системи забезпечення безпеки об'єкта та взаємне пов'язування різних елементів цієї системи, визначення шляхів реалізації заходів, які забезпечують необхідний рівень надійної захищеності об'єктів.

Завданнями системи безпеки є:

- прогнозування та своєчасне виявлення й усунення загроз безпеці персоналу та ресурсам об'єкта; причин та умов, що сприяють завданню фінансової, матеріальної та моральної шкоди, порушенню нормального функціонування та розвитку об'єкта;
- віднесення інформації до категорії обмеженого доступу (державної, службової, банківської, комерційної, іншої конфіденційної інформації, що підлягає захисту від неправомірного використання), а інших ресурсів – до різних рівнів уразливості (небезпеки) і таких що підлягають збереженню;
- створення механізму та умов оперативного реагування на загрози безпеці та прояви негативних тенденцій у функціонуванні об'єкта;
- ефективне запобігання загрозам персоналу та посяганням на ресурси (на підставі правових, організаційних та інженерно-технічних заходів і засобів забезпечення безпеки);
- створення умов для максимально можливого відшкодування та локалізації збитку, завданого неправомірними діями фізичних і юридичних осіб, послаблення негативного впливу наслідків порушення безпеки.

- Суть забезпечення комплексної безпеки об'єкта полягає у втіленні в життя трьох принципів:
 - визначення мети (об'єктів) захисту (кого і що захищати);
 - визначення й оцінка загроз (від кого або від чого захищати);
 - розроблення і реалізація адекватних заходів захисту (як захищати).

До об'єктів, які підлягають захисту від потенційних загроз та протиправних посягань відносять:

- персонал об'єкта (керівний склад, персонал, який має безпосередній доступ до майна та поінформований щодо відомостей, які становлять державну таємницю);
- майно (устаткування, матеріальні цінності, стратегічні види сировини та продукції, документація і т. ін.);
- інформація та її носії (з обмеженим доступом: державна, службова, комерційна таємниця на паперовій, магнітній, оптичній основі, інформаційні масиви й бази даних, програмне забезпечення, інформативні фізичні поля різного характеру);
- засоби і системи інформатизації з обмеженим доступом (автоматизовані системи та обчислювальні мережі різного рівня й призначення, мережі телеграфного, телефонного, факсимільного, радіо- і космічного зв'язку, технічні засоби передачі інформації, засоби розмноження та відображення інформації, допоміжні технічні засоби й системи);
- технічні засоби та системи охорони, захисту матеріальних й інформаційних ресурсів.

Система забезпечення комплексної безпеки об'єкта повинна бути сформована в такий спосіб, щоб за допомогою людей та технічних заходів ефективно запобігати і протистояти перерахованим вище загрозам шляхом вжиття адекватних заходів захисту.

Організаційно-правові заходи – комплекс організаційних та нормативно-законодавчих (на всіх щаблях керівництва) дій, спрямованих на створення відповідних умов та режимів і порядку для функціонування особливо важливого об'єкта в цілому.

Оперативно-розшукові заходи - комплекс дій, спрямованих на отримання повної упереджувальної і достовірної інформації про загрози та їх джерела, з використанням усіх наявних оперативних сил та засобів.

Режимні заходи - комплекс дій, спрямованих на створення на особливо важливому об'єкті та навколо нього певного режиму. Проводяться адміністрацією об'єкта, військовою (спеціальною) охороною за участю органів чи підрозділів Служби безпеки України, які займаються контррозвідувальним забезпеченням та забезпеченням охорони державної таємниці на об'єкті. Їх завдання - забезпечення збереження таємних відомостей про об'єкт, а в поєднанні з іншими заходами і охорони об'єкта.

Інженерно-технічні заходи - здійснюються адміністрацією об'єкта узгоджено з іншими уповноваженими органами (міністерствами, відомствами, організаціями, установами, підприємствами) з метою проектування, обладнання, встановлення, експлуатації та удосконалення споруд і засобів для охорони, маскуванню та підготовки об'єктів до оборони.

ДИРЕКТИВА N 2008/114/ЄС
РАДА ЄС З ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРИТИЧНИХ ІНФРАСТРУКТУР
ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЇХ ЗАХИСТУ <*>

(Брюссель, 8 грудня 2008 р.)

(Директива застосовується до
Європейська економічна зона)

У грудні 2005 року Європейська рада з питань юстиції та внутрішніх справ закликала Європейську комісію запропонувати прийняти Європейську програму захисту критично важливих інфраструктур (ЕССІР), заявивши, що програма має ґрунтуватися на принципі протистояння будь-яким небезпекам і протидії загрози тероризму. Цей принцип передбачає, що захист критичної інфраструктури має враховувати техногенні небезпеки, технологічні загрози та стихійні лиха, але пріоритет має надаватися загрози тероризму.

Фахівці з безпеки зв'язку повинні бути призначені в усі створені ЕСІ, щоб полегшити співпрацю та обмін даними між відповідними національними органами для захисту критичної інфраструктури. З метою уникнення надмірності та дублювання кожна держава-член повинна спочатку з'ясувати, чи мають власники/оператори встановлених ЕСІ спеціалістів з безпеки зв'язку або їх еквівалентів. За відсутності таких фахівців з безпеки зв'язку кожна держава-член зобов'язана вжити необхідних заходів для забезпечення вжиття відповідних заходів. Кожна держава-член має прийняти рішення про відповідну форму діяльності для призначення фахівця з безпеки зв'язку.

Ефективна ідентифікація ризиків, загроз та вразливостей в окремих галузях вимагає взаємодії між власниками/операторами ЕСІ та державами-членами, а також між державами-членами та Комісією. Кожна держава-член веде облік ЕСІ, розташованих на її території. Комісія отримує від держав-членів загальну інформацію про ризики, загрози та вразливості в секторах, де були визначені ЕСІ, включаючи відповідну інформацію про можливості вдосконалення ЕСІ та міжсекторальні взаємозалежності; у разі необхідності така інформація може бути використана як основа для розробки Європейською Комісією спеціальних пропозицій щодо покращення захисту ЕСІ.

До об'єктових засобів антитерористичного та протидиверсійного захисту належать

- спеціальні засоби та зброя, що використовуються в охоронній діяльності з метою забезпечення індивідуального захисту та запобігання протиправним посяганням;
- охорона: сигналізація, телебачення та освітлення; системи та засоби контролю та управління доступом; засоби оперативного зв'язку, сигналізації та оповіщення, знаки безпеки;
- засоби пошуку, огляду, знешкодження та евакуації вибухонебезпечних предметів; індивідуальні та колективні засоби вибухозахисту, вогнегасники;
- сигнально-освітлювальні прилади та аварійно-рятувальне обладнання, медичні засоби індивідуального захисту;
- інструкції, пам'ятки, плакати, таблиці та інші види інструктивно-методичного забезпечення антитерористичної та антидиверсійної роботи;
- інформаційні системи, що містять відомості про факти, суб'єкти, способи та знаряддя злочинів, а також сліди злочинної діяльності;
- програмні засоби захисту комп'ютерних мереж об'єкта, інші засоби захисту інформації.

- Безпека об'єкта визначається наступними факторами:
- огороження об'єкта по периметру (його наявність і стан);
- Охорона об'єкта (стаціонарна) з організацією пропускного режиму, фізичним оглядом відвідувачів і ручної поклажі, можливістю патрулювання по периметру і території (наявність відповідної документації, якість складання посадових обов'язків та інструкцій, достатність сил, порядок служби). Для потенційно небезпечних об'єктів підрозділ охорони повинен мати узгоджені з органами внутрішніх справ плани охорони та плани оборони об'єктів в особливих умовах;
- зовнішня і внутрішня система відеоспостереження (в замкнутому циклі, в пріоритетних зонах);
- освітлення об'єкта і периметра території в темний час доби (повинно забезпечувати відсутність затемнених місць, але не засліплювати охорону, не підсвічувати маршрути патрулювання, розташування постів охорони, датчиків контролю);
- сигналізація (датчик руху та датчики проникнення в закритий простір, можливість подачі загального та вибіркового сигналу тривоги оператору);
- облаштування входних дверей для людей та окремих воріт (шлагбаума, шлагбаума) для проїзду автотранспорту (наявність переговорного пристрою, посилення рам, замків, опор тощо, що запобігає злому та тарану автомобілем), обладнання КПП;

- Безпека об'єкта визначається наступними факторами:
- захист вікон (тонування, установка протиударного скла, металевих решіток, протигранатометних сіток і огорож);
- система контролю за продукцією, що ввозиться на територію об'єкта;
- комплекс заходів, що виключають можливість проникнення на об'єкт через вікна, двері, пожежні сходи, підвали, дахи, балкони тощо;
- комплекс заходів з огляду транспортних засобів, що знаходяться в безпосередній близькості від об'єкта;
- навчання працівників закладу та проходження ними випробувань з антитерористичних заходів;
- наявність письмових зобов'язань працівників не розголошувати конфіденційну інформацію про систему безпеки об'єкта;
- наявність інструкцій щодо дій працівників у надзвичайних ситуаціях (напад на об'єкт, пожежа, загроза застосування вибухових пристроїв тощо);
- наявність журналу перевірок знань про дії в аварійних ситуаціях та графіка проведення тренінгів з працівниками об'єкта;
- Експлуатаційна надійність засобів технічного захисту.

Оцінка готовності сил до протидії терористичній загрозі

- Стан інформаційної, організаційної та іншої безпеки об'єкта, що охороняється.
- Стан системи відбору осіб для роботи на об'єкті та в підрозділі охорони, використання для цих цілей оперативного обліку правоохоронних органів.
- Аналіз злочинних посягань на охоронюване підприємство (об'єкт), результати розслідування та вжиті заходи щодо його посилення.
- Здійснення заходів щодо вдосконалення форм і методів організації охорони об'єкта підрозділом охорони, взаємодії керівників підприємства (об'єкта) та його служби безпеки з питань виявлення, попередження та припинення фактів тероризму на підприємстві з підрозділами поліції в районах розташування потенційно небезпечних об'єктів. Наявність та доцільність ситуаційних планів попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій на потенційно небезпечних об'єктах.
- Наявність на підприємстві (об'єкті) антитерористичного штабу (позаштатної антитерористичної групи) та організація його діяльності.
- Організація планування профілактичної роботи та протидії терористичним загрозам на підприємстві (об'єкті). Техніко-економічне обґрунтування та доцільність запланованих заходів.
- Організація підготовки персоналу до дій в аварійних ситуаціях.
- Організація та проведення спільних навчань та тренувань з правоохоронними органами.

Керівник СБ зобов'язаний:

- Розуміння алгоритму дій та його попереднє затвердження керівництвом (визначення компетенції);
- Наявність затверджених інструкцій для персоналу та співробітників СБУ;
- Організація занять та тренінгів з прийняттям кредитів (підпис);
- контакт з правоохоронними органами (спільні антитерористичні навчання);
- Організація системи страхування (наявність спеціального обладнання, дублювання відеозапису, хронометраж і т.д.)

Дай Боже, щоб вам не
довелося всім цим
користуватися!

*Зброя знищує
терористів,
освіта переможе
тероризм!*

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут державної безпеки

Центр захисту національної державності

Спеціальна кафедра № 2 «Боротьба з тероризмом»

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА, МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ

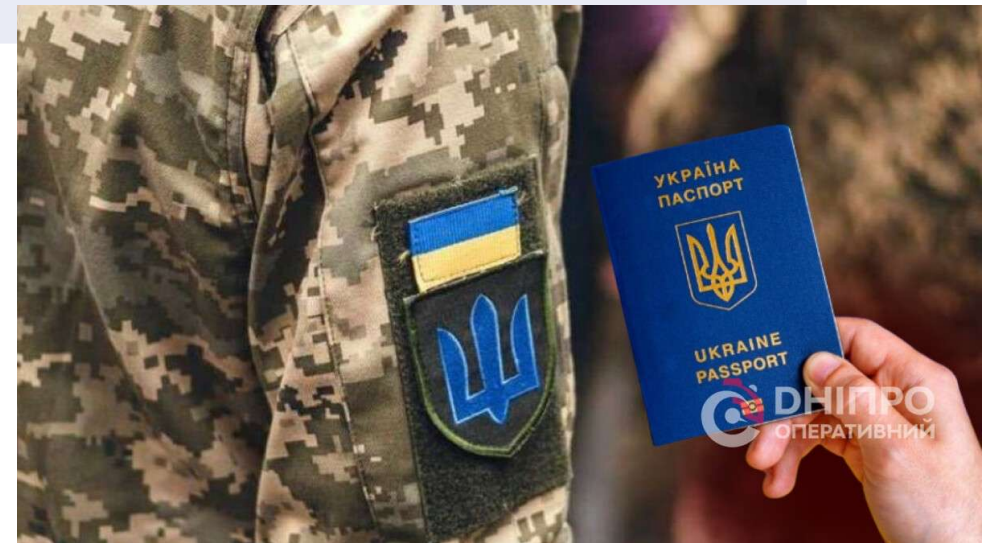
навчальна дисципліна	Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка та мобілізація
модуль № 2	Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні.
тема № 1	Основні принципи, зміст та організаційно-правові основи проведення мобілізаційної підготовки та мобілізації

Військовий обов'язок з'являється тоді, коли з'являється держава. Для захисту держави у разі виникнення загрози її існуванню проводиться мобілізація громадян для відсічі ворожого нападу.

Сам термін «мобілізація» походить від французького слова *mobilisation*, від *mobiliser* — «приводити в рух».

Це сукупність заходів, спрямованих на приведення збройних сил (ЗС) та державної інфраструктури (держави) у воєнний стан у зв'язку з надзвичайними обставинами у державі чи світі.

навчальна дисципліна	Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка та мобілізація
модуль № 2	Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні.
тема № 1	Основні принципи, зміст та організаційно-правові основи проведення мобілізаційної підготовки та мобілізації
лекція № 1	Мобілізація – історія, сучасність та досвід інших країн.

Правове поле

- Конституція України (ст. 65, п. 20 ч. 1 ст. 106).
- Закон України "Про загальний військовий обов'язок і військову службу" в редакції від 18 червня 1999р. (ст.ст. 37,39, 41).
- Закон України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" в редакції від 13 травня 1999 р. (ст. ст. 1, 21).
- Закон України "Про оборону України" в редакції від 5 жовтня 2000 р.(ст.ст. 1, 17).
- Положення про підготовку і проведення призову громадян України на строкову військову службу. Додаток до наказу МО № і від 4 січня 1995 р.

Обов'язок громадянина

- **Стаття 65.** Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України.
- Громадяни відбувають військову службу відповідно до закону.

Мобілізація України

- **це комплекс заходів, які можуть здійснюватись в державі в мирний час, в загрозливий період і в ході війни з метою планомірного переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних установ, органів місцевого самоврядування підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а Збройних Сил і інших військових формувань, сил цивільного захисту – на організацію і штати воєнного часу.**

Мобілізація в Україні може бути:

- загальною;
- частковою
проводитися:
- відкрито ;
- приховано.

Загальна мобілізація

- проводиться одночасно на всій території України та стосується всіх органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, органів і сил Цивільної оборони України, галузей національної економіки, підприємств, установ і організацій.*

Часткова мобілізація

- **проводитися в окремих місцевостях держави, а також стосуватися деякої частини Збройних Сил України, інших військових формувань і окремих галузей національної економіки.**

Хвилі мобілізації

перша хвиля: добровольці - до 45 років; офіцери і сержанти запасу затребуваних військових спеціальностей (зв'язківці, ракетники, артилеристи, розвідники) - до 45 років; рядові запасу з досвідом армійської служби - до 40 років.

друга хвиля (при необхідності): офіцери і сержанти запасу всіх військових спеціальностей - до 45 років; рядовий склад в запасі всіх військових спеціальностей - до 40 років; вищий офіцерський склад всіх військових спеціальностей - до 60 років.

третя хвиля (якщо вона настане, значить, почалися військові дії): призовники, незважаючи на те, що строковий призов з цього року офіційно скасований скрізь, крім Внутрішніх військ; жінки - військовозобов'язані (польові лікарі, технічні фахівці і так далі) - до 50 років; тих, хто не проходив військову службу, але не має "білого квитка".

четверта хвиля (війна в розпалі) настає загальна мобілізація - на фронт ідуть усі, хто здатний тримати зброю в руках або підносити патрони.

Повістка

- **Сповідення**
військовозобов'язаних,
відібраних кандидатами для
призову на навчальні збори,
проводиться шляхом вручення
повісток встановленого зразка
під розпис, у яких зазначено
час прибуття до військового
комісаріату.
- **Військовозобов'язані**
зобов'язані
прибути в пункт і у строк,
зазначений в повістці.

*Зброя знищує
терористів,
освіта переможе
тероризм!*

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут державної безпеки

Центр захисту національної державності

Спеціальна кафедра № 2 «Боротьба з тероризмом»

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА, МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ

навчальна дисципліна	Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка та мобілізація
модуль № 2	Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні.
тема № 1	Загальне уявлення про порядок забезпечення мобілізаційної спроможності держави.

Мета лекції:

- опрацювати уявлення про порядок забезпечення мобілізаційної спроможності держави.

Мобілізаційна підготовка та мобілізація здійснюються на основі таких принципів:

- централізоване керівництво;
- завчасність;
- плановість;
- комплексність і погодженість;
- персональна відповідальність за виконання заходів щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації;
- додержання прав підприємств, установ і організацій та громадян;
- гарантована достатність;
- наукова обґрунтованість;
- фінансова забезпеченість.

Рис. 1. Схема формування мобілізаційних спроможностей підприємствами оборонного сектору національної економіки

- Створення (формування) мобілізаційних спроможностей – це процес набуття структурною одиницею (елементом) оборонного сектору національної економіки або їх сукупністю (галуззю) властивостей виконувати певні завдання (мобілізаційні замовлення) за певних умов обстановки, ресурсного забезпечення та відповідно до встановлених стандартів. Вони залежать від ефективності використання взаємозалежних і взаємозумовлених ресурсів: виробничих, трудових, природних, фінансових, наукових, науково-технічних, управлінських, інформаційних тощ. Тобто, через управління зазначеними ресурсами досягаються відповідні показники мобілізаційних спроможностей оборонного сектору національної економіки.

*Зброя знищує
терористів,
освіта переможе
тероризм!*

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут державної безпеки

Центр захисту національної державності

Спеціальна кафедра № 2 «Боротьба з тероризмом»

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА, МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ

навчальна дисципліна модуль № 2	Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка та мобілізація Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні.
тема № 2	Обов'язки підприємств, установ і організацій та громадян щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації.
лекція № 1	Повноваження органів виконавчої влади, державних органів, органів місцевого самоврядування у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації.

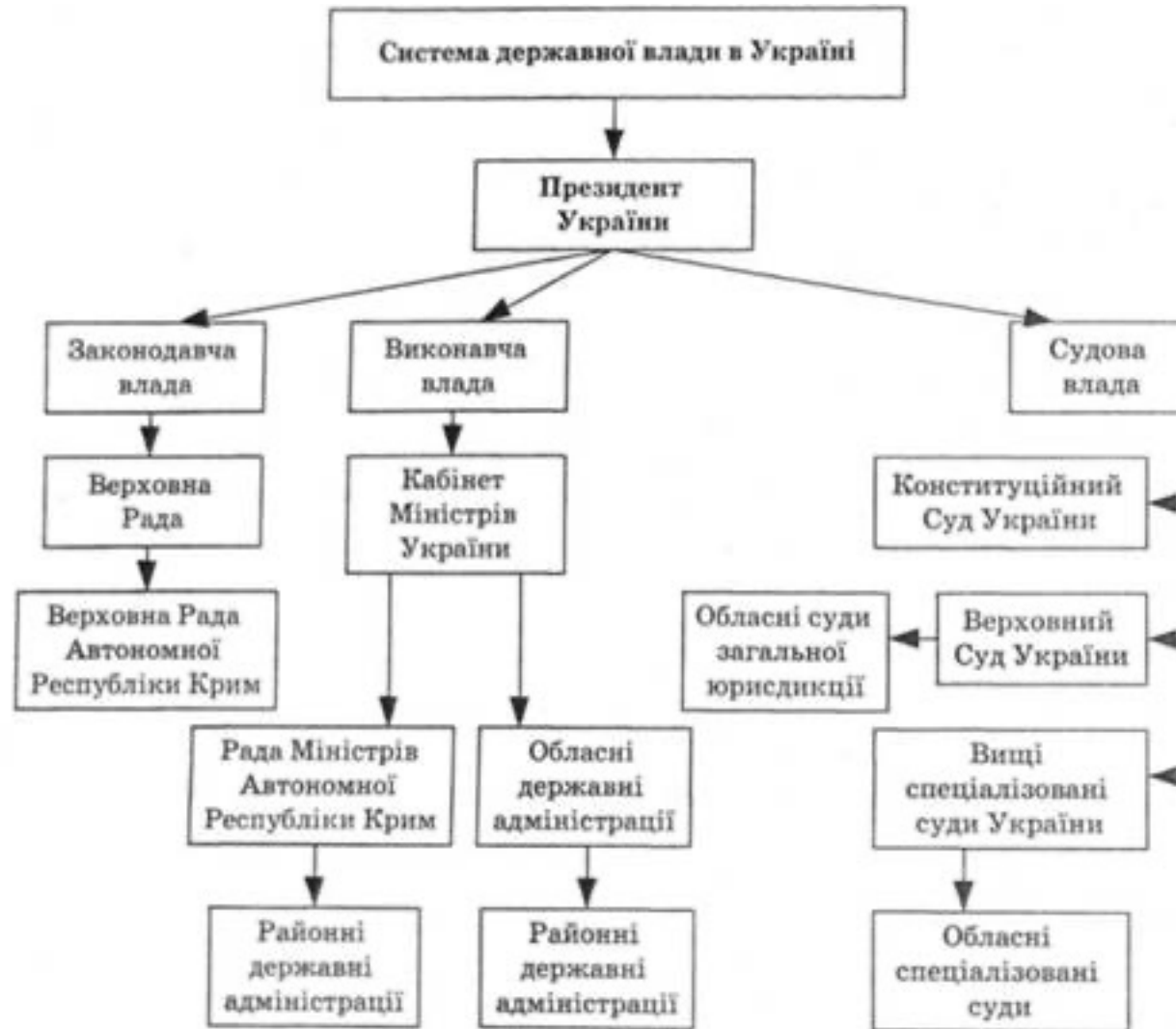
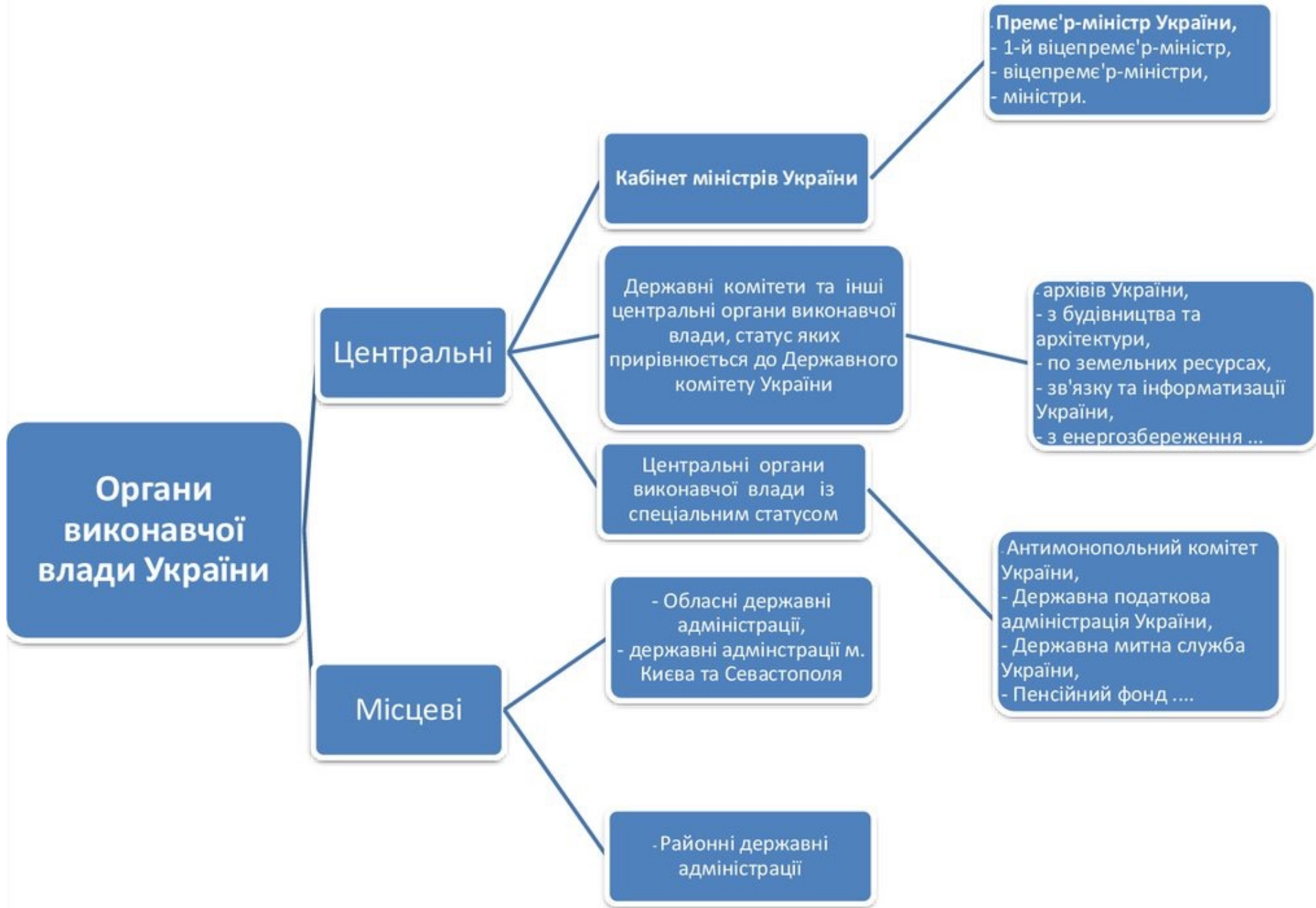

Рис. 12.1. Схема системи державної влади в Україні

навчальна
дисципліна
модуль № 2

Територіальна оборона, мобілізаційна підготовка
та мобілізація

тема № 2

Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в
Україні.

лекція № 2

Обов'язки підприємств, установ і організацій та
громадян щодо мобілізаційної підготовки та
мобілізації.

**Відповідальність за порушення законодавства
України про мобілізаційну підготовку та
мобілізацію.**

1. Відповідальність за організацію мобілізаційної підготовки та стан мобілізаційної готовності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів, Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та підприємств, установ і організацій покладається на відповідних керівників.

2. Посадові особи, винні в порушенні законів України та інших нормативно-правових актів з питань мобілізаційної підготовки та мобілізації, а також громадяни за невиконання своїх обов'язків щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації несуть відповідальність згідно із законом.

МОБРЕЗЕРВ

Скільки чоловіків ще можна призвати

і хто не підлягає під мобілізацію. Підрахунки приблизні

Резерв: **4.888 млн**

Сили оборони: **1.3 млн**

Люди з інвалідністю: **1.02 млн**

Хлопці віком 18–26 років: **707 тис.**

Втікачі від війни: **659 тис.**

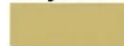
Втрати через окупацію: **569 тис.**

Заброньовані: **528 тис.**

Студенти: **407 тис.**

Доглядальники: **125 тис.**

Багатодітні: **122 тис.**

Науковці, викладачі та вчителі: **107 тис.**

Ув'язнені: **25 тис.**

Разом: **10.462 млн**

Під час мобілізації громадяни зобов'язані з'явитися до військових частин або на збірні пункти територіального центру комплектування та соціальної підтримки у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках керівників територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки), або у строки, визначені командирами військових частин (ч. 3 ст. 22 Закону України [«Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»](#)).

Штрафи за порушення правил ведення військового обліку

для фізичних
осіб

від 1 700 до 3 400 гривень

для посадових
осіб

від 3 400 до 5 100 гривень

У випадку повторного вчинення правопорушення протягом року
або в особливий період (воєнний час):

для фізичних
осіб

від 3 400 до 5 100 гривень

для посадових
осіб

від 5 100 до 8 500 гривень

Відповідно до ст. 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення
«Порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію»

модуль № 2

Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні.

тема № 2

Обов'язки підприємств, установ і організацій та громадян щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації.

лекція № 3

Організація робіт і захист інформації про мобілізаційну підготовку та мобілізацію.

17 березня день мобілізаційного працівника

Сектор мобілізаційної роботи (далі - сектор) утворюється відповідно до вимог Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», постанови Кабінету Міністрів України від 11.05.2005 № 328 «Про структуру місцевих державних адміністрацій» для здійснення безпосереднього управління мобілізаційною підготовкою, проведення мобілізації та розв'язання інших проблем оборонного характеру.

Сектор є самостійним структурним підрозділом у складі апарату Рівненської обласної державної адміністрації (далі - облдержадміністрація) та підпорядковується безпосередньо голові облдержадміністрації.

Сектор у своїй діяльності керується Конституцією і законами України, указами та розпорядженнями Президента України, постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, розпорядженнями голови облдержадміністрації, прийнятими в межах їх компетенції, а також цим Положенням.

Основними завданнями сектору є:

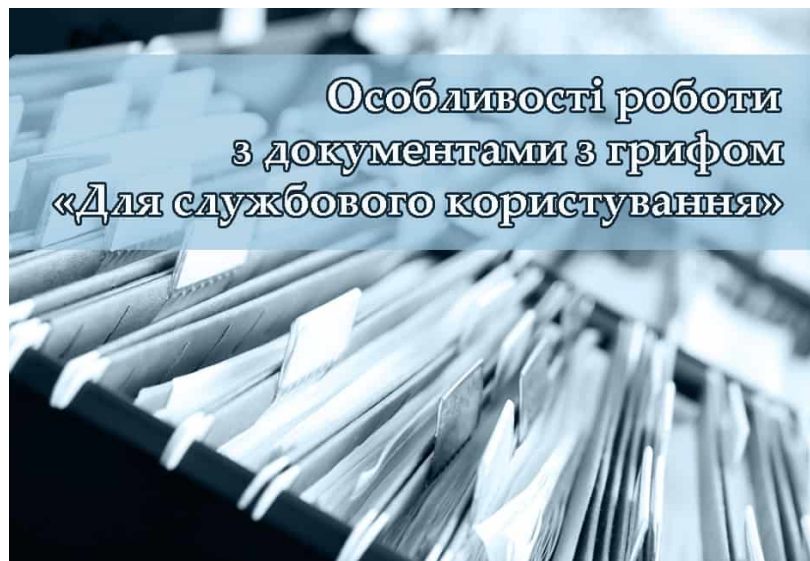
забезпечення виконання законодавства з питань мобілізаційної роботи;
організація планування і здійснення заходів, спрямованих на своєчасне проведення мобілізації;

організація, контроль, координація, методологічне, методичне забезпечення розробки і здійснення заходів щодо мобілізаційної підготовки, переведення місцевих органів державної виконавчої влади і об'єктів господарства області на режим роботи в умовах особливого періоду, а також сталого їх функціонування в цих умовах.

Робота сектору здійснюється з додержанням режиму секретності відповідно до законодавства з цих питань

Сектор очолює завідувач, який має вищу освіту, стаж роботи, пов'язаний з мобілізаційною підготовкою, не менш як три роки, та відповідний допуск до державної таємниці. Завідувач сектору організовує роботу та несе персональну відповідальність за виконання покладених на підрозділ завдань. Завідувач сектору призначається на посаду та звільняється з посади головою облдержадміністрації.

Права, обов'язки та конкретні освітньо-кваліфікаційні вимоги до завідувача і працівників сектору визначаються посадовими інструкціями, затвердженими в установленому порядку.

П О С Т А Н О В А КМУ від 19 жовтня 2016 р. № 736 про Типову інструкцію про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію.

Відповідно до вимог [ч. 5 ст. 34 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 р. № 2232-XII](#) персональний облік призовників і військовозобов'язаних за місцем їх роботи або навчання покладається на керівників підприємств, установ, організацій і навчальних закладів незалежно від підпорядкування та форм власності.

За [ст. 141 Кодексу законів про працю України](#) (далі – КЗпП) керівник в межах наданих повноважень зобов'язаний правильно організувати працю працівників, на яких зокрема покладаються обов'язки із ведення військового обліку.

Військовий облік призовників, військовозобов'язаних та резервістів ведеться відповідно до [Порядку](#), затвердженого постановою КМУ від 30.12.2022 р. № 1487 (далі – Порядок № 1487). Згідно з [п. 9 Порядку №1487](#) для належного функціонування системи військового обліку (забезпечення її автоматизації із застосуванням Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів) визначається кількість осіб, відповідальних за ведення військового обліку

За наявності на військовому обліку менше 500 призовників, військовозобов'язаних та резервістів обов'язки щодо ведення військового обліку покладаються на особу служби персоналу, якій встановлюється доплата в розмірі до 50% посадового окладу, а для держслужбовців – в межах економії фонду оплати праці ([п. 10 Порядку №1487](#)).

Посадові оклади працівників, відповідальних за ведення військового обліку, устанавлюються на рівні посадових окладів працівників служби персоналу, крім держслужбовців. Це передбачено [п. 12 Порядку № 1487](#).

Отже, конкретний розмір оплати праці працівників за виконання обов'язків із ведення військового обліку **повинен визначатися сторонами у трудовому договорі з урахуванням** відповідних положень [Порядку №1487](#):

модуль № 2	Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні.
тема № 3	Структура, зміст та порядок оформлення оперативно-мобілізаційних документів. Виконання мобілізаційних планів, завдань (замовлень) в умовах правового режиму воєнного стану.
лекція № 1	Перелік та порядок опрацювання оперативно-мобілізаційних документів.

Перелік основних керівних документів з мобілізаційної роботи

№№	Дата	Номер	Назва документу	Примітка
ЗАКони України				
1.	06.12.1991	1932-ХІІ	“Про оборону України”	
2.	06.12.1991	1934-ХІІ	“Про Збройні Сили України”	
3.	25.03.1992	2232-ХІІ	“Про військовий обов’язок і військову службу”	
4.	21.10.1993	3543-ХІІ	“Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”	
5.	24.01.1997	51/97-ВР	“Про державний матеріальний резерв”	
6.	12.05.2015	389-VIII	“Про правовий режим воєнного стану”	
7.	22.03.2001	2332-III	“Про страховий фонд документації України”	
8.	16.07.2021	1702-IX	“Про основи національного спротиву”	
ПОСТАНОВИ Кабінету Міністрів України				
9.	28.12.2000	1921	“Про затвердження Положення про військово-транспортний обов’язок” (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 405)	
10.	27.04.2006	587	“Про затвердження Типового положення про мобілізаційний підрозділ органу державної влади, іншого державного органу”	
11.	04.02.2015	45	“Про затвердження Порядку бронювання військовозобов’язаних за органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та підприємствами, установами і організаціями на період мобілізації та на воєнний час” (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 12)	
12.	11.10.2017	796	“Про затвердження Порядку проведення перевірок стану та оцінки мобілізаційної готовності національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, адміністративно-територіальних одиниць України”	
13.	14.08.2019	719	“Про підвищення кваліфікації з питань мобілізаційної підготовки та мобілізації”	
14.	30.12.2022	1487	“Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов’язаних та резервістів”	
15.	27.01.2023	76	“Деякі питання реалізації положень Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” щодо бронювання військовозобов’язаних на період мобілізації та на воєнний час”	
РОЗПОРЯДЖЕННЯ Кабінету Міністрів України				
16.	18.03.2015	493-р	“Про затвердження переліків посад і професій військовозобов’язаних, які підлягають бронюванню на період мобілізації та на воєнний час”	
НАКАЗИ Міністерства економіки України (Мінекономіки)				
17.	30.11.1999	19т	“Методичні рекомендації щодо розроблення мобілізаційного плану на особливий період міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, державними органами, підприємствами, установами, організаціями України”	
ЛИСТИ Міністерства економіки України (Мінекономіки)				
18.	16.12.2021	М 2714-14/ 1150-03 ДСК	“Тимчасові методичні рекомендації щодо розроблення мобілізаційного плану центрального та місцевого органу виконавчої влади, іншого державного органу на особливий період”	
НАКАЗИ МОН				
19.	06.08.2019	1080	“Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення мобілізаційного плану закладами освіти, підприємствами, установами та організаціями Міністерства освіти і науки України”	

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 30 грудня 2022 р. № 1487
Київ

**Про затвердження Порядку організації та ведення
військового обліку призовників, військовозобов'язаних
та резервістів**

Військовий облік поділяється на облік призовників, військовозобов'язаних та резервістів, з урахуванням обсягу та деталізації - на персонально-якісний, персонально-первинний та персональний.

Персонально-якісний військовий облік передбачає облік відомостей (персональних та службових даних) стосовно призовників, військовозобов'язаних та резервістів за задекларованим (зареєстрованим) місцем проживання, які узагальнюються в облікових документах та вносяться до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів. Ведення персонально-якісного військового обліку покладається на відповідні районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, органи СБУ, підрозділи Служби зовнішньої розвідки.

Персонально-первинний військовий облік передбачає облік відомостей стосовно призовників, військовозобов'язаних та резервістів за місцем їх проживання у відповідній адміністративно-територіальній одиниці. У селах та селищах, а також у містах, де відсутні відповідні районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, ведення такого обліку покладається на виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

Персональний військовий облік передбачає облік відомостей щодо таких осіб за місцем їх роботи (служби) або навчання та покладається на керівників державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

Системою військового обліку є визначена законодавством сукупність узгоджених за метою та завданнями державних органів, підприємств, установ та організацій, які ведуть військовий облік та забезпечують її функціонування із застосуванням засобів автоматизації процесів та використанням необхідних баз даних (реєстрів), визначених законодавством.

За умови запровадження інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром призовників, військовозобов'язаних та резервістів та інформаційно-комунікаційними системами, реєстрами, базами (банками) даних, держателями (розпорядниками, адміністраторами) яких є державні органи, відповідно до [Закону України](#) “Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів”:

взяття на військовий облік, зняття з військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, відомості про яких наявні та актуалізовані (верифіковані) в Єдиному державному реєстрі призовників, військовозобов'язаних та резервістів, за умови дотримання ними правил військового обліку здійснюється на підставі відомостей про декларування, зняття із задекларованого/зареєстрованого місця проживання осіб в електронній формі, надісланих органами, що здійснюють реєстрацію/зняття з реєстрації місця проживання/перебування фізичних осіб (далі - органи реєстрації) через єдину інформаційну систему МВС до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів;

відомості про декларування/зняття із задекларованого/ зареєстрованого місця проживання призовників, військовозобов'язаних та резервістів, надіслані органом реєстрації через єдину інформаційну систему МВС до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів, є підставою для взяття особи на військовий облік або зняття з військового обліку районним (міським) територіальним центром комплектування та соціальної підтримки, органом СБУ, підрозділом Служби зовнішньої розвідки.

Ведення персонального обліку

Персональний облік військовозобов'язаних і призовників здійснюють в особовій картці працівника (типова форма № П-2), затвердженій наказом Державного комітету статистики України та Міністерства оборони України від 25 грудня 2009 року № 495/656, де для цих даних передбачено ***розділ II «Відомості про військовий облік»***.

II. ВІДОМОСТІ ПРО ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК

Група обліку	Придатність до військової служби
Категорія обліку	Найменування районного (міського) військового комісаріату за місцем реєстрації
Склад	Найменування районного (міського) військового комісаріату за місцем фактичного проживання
Військове звання	Перебування на спеціальному обліку
Військово-облікова спеціальність №	

Військово-облікові документи, на підставі яких на підприємствах і навчальних закладах ведеться персональний облік військовозобов'язаних і призовників:

- для військовозобов'язаних — військовий квиток або тимчасове посвідчення (замість військового квитка);
- для призовників — посвідчення про приписку до призовної ділянки.

VI. Відмітки про військовий облік

Взято

Знято

Взято

Знято

Держинський
РВК м. Харків

1

14.04.

Підпис

[Signature]

Держинський
РВК м. Харків

1

9.09

Підпис

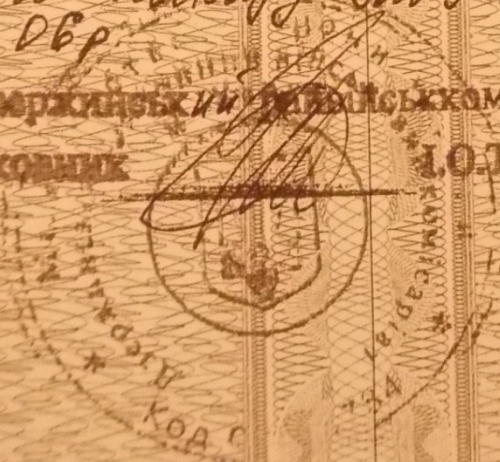
[Signature]

Звітний з військового обліку
з зерно нараху. МОУ № 342 РВ
9.06.06р.

Держинський районський ком. м. Харкова

підполковник

І.О.ТЕРЕШЕНКО

Рядок особової картки	Зразок запису	Підстава для внесення запису
Військовозобов'язані рядового, сержантського та старшинського складу		
Група обліку	Стало: остання літера військово-облікової спеціальності (від А до Ч)	Пункт 25 військового квитка
Категорія обліку	Перша, Друга, а також добавлено: серія і номер військового квитка	Пункт 21 військового квитка
Склад	Рядовий склад, Сержантський і Старшинський склад	Пункт 23 військового квитка
Військове звання	Військове звання, присвоєне військовозобов'язаному під час проходження ним військової служби або перебування у запасі	Пункт 19 військового квитка
Військово-облікова спеціальність №	Тризначне (цифрове) позначення військово-облікової спеціальності	Пункти 24 військового квитка
Придатність до військової служби	Записується рішення медичних комісій щодо осіб, визнаних обмежено придатними до військової служби у воєнний час	Пункти 13–15 військового квитка
Назва райвійськкомату за місцем реєстрації	Найменування районного (міського) військового комісаріату, в якому військовозобов'язаний перебуває на військовому обліку	
Назва райвійськкомату за місцем фактичного проживання	Найменування районного (міського) військового комісаріату, на території відповідальності якого фактично проживає військовозобов'язаний	—
Перебування на спеціальному обліку	Номери переліку, пункту і розділу переліку, за якими оформлено бронювання. Для військовозобов'язаних, які мають мобілізаційні розпорядження, - номер команди	Посвідчення про відстрочку від призову за мобілізацією та у воєнний час до Збройних Сил України

сті про державні нагороди, участь в бо-
х діях (де, коли, в складі якої в/ч, в якій
уранення, контузії, каліцтва (дата, ха-
анення, контузії, каліцтва)

II. Відомості про облік у запасі

21. Категорія обліку	22. Група обліку	23. Склад
1	МТО	негосекв

24. Номер ВОС	25. Код ВОС, посади та особливих ознак служби
600	600543А

26. Найменування посади і військово-облікової спеціальності (посадова кваліфікація)

оператор дистанційно-
вайськова електрон-
на машина АУ

II. ВІДОМОСТІ ПРО ВІЙСЬКОВИЙ ОБЛІК

Група обліку _____ **A** _____

Придатність до військової служби

Категорія обліку

Назва райвійськкомату за місцем реєстрації

_____ **ПЕРША** _____

_____ **МК 105 927** _____

Склад _____ **РЯДОВИЙ** _____

Назва райвійськкомату за місцем фактичного проживання

Військове звання

_____ **РЯДОВИЙ** _____

Військово-облікова спеціальність №

Перебування на спеціальному обліку

_____ **600** _____

Офіцери запасу (Особові картки офіцерів запасу заповнюються в такому ж порядку, як і особові картки військовозобов'язаних рядового, сержантського та старшинського складу, з урахуванням наведених у таблиці особливостей)		
Група обліку	Не заповнюється	—
Категорія обліку	Розряд запасу, серія і номер військового квитка або тимчасового посвідчення	Відповідно до запису у військовому квитку Пункт 7
Склад	Вказується профіль (командний, інженерний і технічний, юридичний, медичний, ветеринарний)	Відповідно до запису у військовому квитку Пункт 6
Військово-облікова спеціальність №	Шестизначне цифрове позначення військово-облікової спеціальності	Відповідно до запису у військовому квитку Пункт 5
Придатність до військової служби	На офіцерів запасу, які перебувають на військовому обліку, рядок не заповнюється. На офіцерів запасу, знятих з військового обліку, рядок заповнюється	Відповідно до запису у військовому квитку
Призовники		
Група обліку	Записується слово «призовник»	
Назва райвійськкомату за місцем реєстрації	Назва військового комісаріату, до призовної дільниці якого призовник приписаний	
Назва райвійськкомату за місцем фактичного проживання	Назва військового комісаріату за місцем фактичного проживання	
Перебування на спеціальному обліку	Вказується, чи надається відстрочка від призову на військову службу і на який термін	
Решта рядків розділу II не заповнюється		

4. Військове звання

Полковник

присвоєне наказом

МО України

№ 324 від « 25 » 07 2003 р.

5. ВОС №

290500

6. Найменування профілю

командирів

7. Запас

1

розряду

8. Військову присягу прийняв

« 15 »

01

1992 р.

Правила зберігання особових карток працівників

наведено у наведено у пункті 44 Порядку № 921.

Картки зберігають **в окремій картотеці** в алфавітному порядку, тобто окремо від карток, які ведуться у відділі кадрів на усіх працівників підприємства. Картотека поділяється на чотири групи:

- перша група — особові картки працівників — військовозобов'язаних офіцерського складу;
- друга група — особові картки працівників — військовозобов'язаних рядового, сержантського та старшинського складу;
- третя група — особові картки працівників — військовозобов'язаних жінок;
- четверта група — особові картки працівників — призовників.

Особові картки військовозобов'язаних, які заброньовані за підприємствами на період мобілізації і воєнного часу (знаходяться на спеціальному обліку), виділяють окремо у кожній групі.

Правила зберігання особових карток працівників

наведено у наведено у пункті 44 Порядку № 921.

Картки зберігають **в окремій картотеці** в алфавітному порядку, тобто окремо від карток, які ведуться у відділі кадрів на усіх працівників підприємства. Картотека поділяється на чотири групи:

- перша група — особові картки працівників — військовозобов'язаних офіцерського складу;
- друга група — особові картки працівників — військовозобов'язаних рядового, сержантського та старшинського складу;
- третя група — особові картки працівників — військовозобов'язаних жінок;
- четверта група — особові картки працівників — призовників.

Особові картки військовозобов'язаних, які заброньовані за підприємствами на період мобілізації і воєнного часу (знаходяться на спеціальному обліку), виділяють окремо у кожній групі.

4-й ЕТАП. Робота особи, відповідальної за військовий облік, по забезпеченню повноти та достовірності обліку.

ПОСТІЙНО:

- перевіряє у громадян під час прийняття на роботу (навчання) наявність військово-облікових документів (у військовозобов'язаних - військових квитків або тимчасових посвідчень замість військових квитків, а у призовників - посвідчень про приписку до призовних діляниць).

Приймати на роботу військовозобов'язаних та призовників можна лише попередньо взявши їх на військовий облік у військових комісаріатах (органах місцевого самоврядування) або службі безпеки України або службі зовнішньої розвідки України;

- забезпечує повноту та достовірність облікових даних призовників і військовозобов'язаних згідно з вимогами, встановленими цим Порядком та іншими документами первинного обліку відповідно до законодавства;

- оповіщає на вимогу військових комісаріатів військовозобов'язаних і призовників про виклик до військового комісаріату та забезпечувати їх вчасне прибуття за цим викликом;

- здійснює постійний контроль за виконанням посадовими особами державних органів, підприємств, установ та організацій, призовниками і військовозобов'язаними встановлених Правил військового обліку призовників і військовозобов'язаних (та проведенням відповідної роз'яснювальної роботи);

- - проводить постійне інформування районних (міських) військових комісаріатів про громадян та посадових осіб, які порушують Правила військового обліку, для притягнення їх до відповідальності згідно із законом.;

- - веде та зберігає журнал обліку результатів перевірок стану військового обліку призовників і військовозобов'язаних та звіряння їх облікових даних з даними районних (міських) військових комісаріатів;

- - постійно та своєчасно оформлює документи для бронювання військовозобов'язаних за центральними і місцевими органами виконавчої влади,

В п'ятиденний строк
- вносить до особових карток працівників зміни, які стосуються сімейного стану, місця проживання, освіти, посади, здоров'я призовників

Згідно пункту 1 Правил військового обліку військовозобов'язані та призовники зобов'язані повідомляти у семиденний строк органам, в яких вони перебувають на військовому обліку, про зміну їх сімейного стану, стану здоров'я, адреси місця проживання, освіти. Всі ці зміни повинні бути підтверджені відповідними документами. Особа, відповідальна за військовий облік зобов'язана внести ці зміни до особових карток військовозобов'язаних і призовників.

У СЕМИДЕННИЙ СТРОК:

надсилати у семиденний строк до відповідних районних (міських) військових комісаріатів повідомлення про зміну облікових даних призовників і військовозобов'язаних, прийнятих на роботу (навчання) чи звільнених з роботи (відрахованих з навчального закладу);

Зразок повідомлення:

Повідомляємо, що Пилипчука Петра Петровича, призовника, прийнято на роботу електромеханіком з ліфтів 20 травня 2015 року (наказ від 19 травня 2015 року № 214-П).

Директор *Сидоренко* М. М. Сидоренко

ЩОМІСЯЧНО: Про всі зміни до 5 числа щомісяця повідомляти військові комісаріати повідомлення про зміну облікових даних (додаток 2).

(найменування районного (міського) військового комісаріату)

ПОВІДОМЛЕННЯ про зміну облікових даних

1. Прізвище, ім'я та по батькові (військовий ідентифікаційний номер) _____

2. Номер військово-облікової спеціальності _____

3. Військове звання _____

4. Дата народження _____

5. Зміна облікових даних _____

6. Підстава для зміни облікових даних _____

(найменування документа, номер та дата видачі)

7. Військовий квиток серія _____ № _____, виданий _____ 20__ р.

8. Перебування на військовому обліку _____

(найменування районного (міського)

військового комісаріату)

9. Адреса місця проживання _____

(найменування посади керівника)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

НЕ РІДШЕ ОДНОГО РАЗУ НА РІК: Проводить періодичне звіряння особових карток призовників і військовозобов'язаних із записами у військових квитках та посвідченнях про приписку до призовних діляниць.

Порядок, за яким проводиться звіряння облікових даних особових карток призовників і військовозобов'язаних з наведених у пункті 45 Порядку № 921.

Звіряння облікових даних особових карток призовників і військовозобов'язаних з їх військово-обліковими документами здійснюється відповідно до графіка, затвердженого керівниками відповідних державних органів, підприємств, установ та організацій.

Під час звіряння перевіряються наявність та стан військово-облікових документів призовників і військовозобов'язаних.

<p>Корінець розписки № _____</p> <p>Про прийом на зберігання військово-облікового документа</p> <p>_____</p> <p>(прізвище, ім'я, по батькові)</p> <p>рік народження _____</p> <p>військове звання _____</p> <p>мета прийняття на зберігання військово-облікового документа</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>(прізвище і посада особи, _____ (підпис) яка прийняла на зберігання військово-обліковий документ)</p> <p>Розписка військовозобов'язаного (призовника) у зворотному отриманні військово-облікового документа</p> <p>_____</p> <p>(підпис)</p> <p>_____ 20__ р.</p>	<p>Розписка № _____</p> <p>Видана _____</p> <p>(прізвище, ім'я, по батькові)</p> <p>_____ року народження про те, що військово-обліковий документ, який йому належить, серія _____, № _____, прийнятий для зберігання з метою _____</p> <p>_____</p> <p>Розписка дійсна до _____ 20__ р.</p> <p>_____</p> <p>(прізвище і посада особи, _____ (підпис) яка прийняла на зберігання військово-обліковий документ)</p> <p>МП</p>
---	--

Не рідше одного разу на рік проводити звіряння особових карток працівників з обліковими даними військових комісаріатів

Звіряння даних особових карток призовників і військовозобов'язаних, які працюють (навчаються) на підприємствах, в установах та організаціях, з обліковими даними документів районних (міських) військових комісаріатів здійснюється згідно з графіком звіряння, який затверджується розпорядженням відповідної **районної держадміністрації або міської ради** (пункт 46 Порядку 921).

Форма графіку звіряння нормативно не затверджена, тобто графік виконується у довільній формі або по формі визначеній відповідною держадміністрацією

ЩОРІЧНО У ГРУДНІ МІСЯЦІ:

складати **не пізніше 1 грудня** поточного року та подавати до військових комісаріатів списки громадян, які підлягають приписці до призовних дільниць.

Додаток 3
до Порядку

(найменування районного (міського) військового комісаріату)

СПИСОК

громадян _____ року народження, які підлягають приписці
до призовних дільниць _____

(найменування житлово-експлуатаційної організації, підприємства, установи, організації,
власника будинку, органу місцевого самоврядування, навчального закладу)

Станом на _____ 20__ року

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце роботи, навчання, посада	Місце проживання	Відмітка районного військового комісаріату про зміни списку, які сталися після 1 січня до закінчення приписки поточного року, та за яким порядковим номером занесений до зведеного списку
	2	3	4	5

5-й етап. Робота особи, відповідальної за військовий облік, по відпрацюванню документів з військового обліку.

ПЕРЕЛІК

матеріалів, що їх розробляють на підприємствах, в установах, організаціях і навчальних закладах щодо обліку військовозобов'язаних та призовників.

- 1 . Наказ про призначення особи, відповідальної за ведення військового обліку та бронювання.**
- 2. Посадова інструкція особи, відповідальної за ведення військового обліку та бронювання.**
- 3. План роботи з військового обліку і бронювання на рік.**
- 4. Картотека на військовозобов'язаних і призовників (особові картки працівників, типова форма № П- 2).**
- 5. Список громадян, які підлягають приписці до призовної дільниці.**

6. План заміни військовозобов'язаних, які вибули за мобілізацією до Збройних Сил України.

7. Справа з повідомленнями про зміну облікових даних військовозобов'язаних, які працюють на підприємстві.

8. Графік звіряння облікових даних особових карток військовозобов'язаних і призовників з їх військово-обліковими документами.

9. Графік звіряння особових карток військовозобов'язаних і призовників з документами районних військових комісаріатів

10. Журнал обліку результатів перевірок стану військового обліку призовників і військовозобов'язаних та звіряння облікових даних з даними районних (міських) військових комісаріатів.

11. Справа з листуванням з питань військового обліку.

12. Блокнот з розписками про прийом на зберігання та повернення військово-облікових документів.

13. Керівні документи з питань обліку військовозобов'язаних та призовників.

14. Стенд із правилами військового обліку (наочне оформлення положень законодавчих документів щодо військового обліку).

НАКАЗ

14.01.2017

м. Харків

№ 86-ОД

Про доручення Петренку І. К.
ведення військового обліку .

З метою забезпечення виконання вимог Законів України «Про оборону», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про військовий обов'язок і військову службу» та Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 року № 921,
НАКАЗУЮ:

1. ПЕТРЕНКУ Івану Кириловичу, старшому інспектору відділу кадрів, доручити, за його згодою, вести військовий облік і бронювання військовозобов'язаних і призовників за підприємством з 14 січня 2017 року з доплатою до заробітної плати у розмірі 30 % посадового окладу старшого інспектора відділу кадрів 900 грн.

2. Контроль за веденням військового обліку покласти на директора.
Підстава: доповідна записка начальника відділу кадрів Василенка О. Ю. від 12 січня 2017 року; згода Петренка І. К.

Директор

Сидоренко

М. М. Сидоренко

З наказом ознайомлений
Петренко І. К. Петренко

_____ (найменування районного (міського) військового комісаріату)

СПИСОК

громадян _____ року народження, які підлягають приписці

до призовних діляниць _____

(найменування житлово-експлуатаційної організації, підприємства, установи, організації,
власника будинку, органу місцевого самоврядування, навчального закладу)

Станом на _____ 20__ року

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Місце роботи, навчання, посада	Місце проживання	Відмітка районного військового комісаріату про зміни списку, які сталися після 1 січня до закінчення приписки поточного року, та за яким порядковим номером занесений до зведеного списку
1	2	3	4	5

Додаток 6 до порядку
ЗАТВЕРДЖЕНО
Керівник підприємства

« ____ » _____ р.

ПЛАН
заміни спеціалістів, що вибувають за мобілізацією
та у воєнний час до Збройних Сил України

№ з/п	Військовозобов'язані, що підлягають призову за мобілізацією та у воєнний час			Працівники, які заміщують військовозобов'язаних, що вибули			
	Найменування структурного підрозділу	Займана посада	Прізвище, ім'я та по батькові	Найменування структурного підрозділу	Займана посада	Прізвище, ім'я та по батькові	Відношення до військової служби
1	2	3	4	5	6	7	8

ПОВІДОМЛЕННЯ
про зміну облікових даних

1. Прізвище, ім'я та по батькові (військовий ідентифікаційний номер)

2. Номер військово-облікової спеціальності _____

3. Військове звання _____

4. Дата народження _____

5. Зміна облікових даних _____

6. Підстава для зміни облікових даних _____

(найменування документа, номер та дата видачі)

7. Військовий квиток серія _____ № _____, виданий _____ 20__ р.

8. Перебування на військовому обліку _____

(найменування районного (міського)

військового комісаріату)

9. Адреса місця проживання _____

(найменування посади керівника)
та прізвище)

(підпис)

(ініціали)

ЖУРНАЛ

обліку результатів перевірок стану військового обліку
призовників і військовозобов'язаних та звіряння їх облікових
даних з даними районних (міських) військових комісаріатів

(найменування центрального або місцевого органу виконавчої влади, військової частини, підприємства, установи, організації, навчального закладу, виконавчого комітету сільської, селищної або міської ради)

Дата перевірки (звірки)	Найменування посади, прізвище та ініціали особи, яка провела перевірку (звіряння)	Результати проведеної перевірки (звіряння), недоліки, висновки та пропозиції	Рішення керівника	Відмітка про усунення виявлених недоліків
-------------------------	---	--	-------------------	---

Стенд матеріалів з військового обліку.

- витяг із Конституції України (ст. 17 і 65);
- витяг із Закону України «Про оборону» (ст. 16 і 17);
- витяг із Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (ст. 1, 15, 27–30, 33, 37–39 і 42);
- витяг із Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (ст. 21 і 22);
- витяг із Кодексу України про адміністративні правопорушення (ст. 210, 210¹, 211–211⁵);
- витяг із Кримінального кодексу України (ст. 335–337);
- Правила військового обліку (додаток № 1 до Порядку № 921).

6-й ЕТАП Робота щодо бронювання

Стаття 24. Мета бронювання військовозобов'язаних.
Бронювання військовозобов'язаних, які перебувають у запасі, здійснюється в мирний та у воєнний час з метою забезпечення функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ і організації в особливий період. (Закон України « Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію »).

Бронюванню підлягають військовозобов'язані, які працюють в органах державної влади, інших державних органах, органах місцевого самоврядування та на підприємствах, в установах і організаціях, яким встановлено мобілізаційні завдання (замовлення), у разі, якщо це необхідно для забезпечення функціонування зазначених органів та виконання мобілізаційних завдань (замовлень) (ст. 25 Закону України “ Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію ”).

Алгоритм дій посадових осіб підприємства (установи)
щодо проведення бронювання працівників

Підприємство отримує мобілізаційне завдання

Звертається в установу, від якої отримали мобілізаційне
завдання або за підпорядкованістю, для отримання
Порядку бронювання

Готує пропозиції щодо переліків посад і професій та
відомостей щодо кількості працівників та заброньованих
та надсилає їх до установи від якої отримало
мобілізаційне завдання або за підпорядкованістю

Отримує переліки посад і професій за якими підприємстві може проводити бронювання

Аналізує, хто з військовозобов'язаних підлягає бронювання згідно отриманих переліків посад і професій

Оформлює документи щодо проведення бронювання військовозобов'язаних, що підлягають бронюванню згідно з переліками професій і посад

Надає ці документи до районного військового комісаріату за місцем розташування підприємства

Отримує від районного військового комісаріату оформленні документи щодо заброньованих працівників

Надсилає у військові комісаріати, де військовозобов'язані, які заброньовані, перебувають на військовому обліку, повідомлення про зарахування цих військовозобов'язаних на спеціальний військовий облік

У разі оголошення мобілізації або воєнного часу роздає посвідчення про відстрочку від призову заброньованим працівникам

Особливий період - період, що настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій (ст. 1 Закону № 1732).

Особливий період, який зараз відбувається на Україні, розпочався, з моменту оголошення Указу Президента України « Про часткову мобілізацію» від 17 березня 2014 року № 303/2014 і **продовжується по теперішній час** (лист Міністерства оборони України від 01 жовтня 2015 року № 322/2/8417).

7 січня 2017 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення проходження військової служби» від 6 грудня 2016 року № 1769-VIII (далі – Закон № 1769).

Цим законом зокрема внесені зміни до частини 3 статті 119 КЗпП які стосуються надання гарантій щодо збереження місця роботи, посади і середнього заробітку за працівниками, які проходять військову службу.

Тобто з 7 січня 2017 року, відповідно до положень частини 3 статті 119 КЗпП, за працівниками, призваними на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб - підприємців, у яких вони працювали на час призову.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ЛИСТ від 21.08.2014 р. N 322/2/7142

Головним управлінням оборонного та мобілізаційного планування Генерального штабу Збройних Сил України за дорученням Міністра оборони України опрацьовано запит щодо документа, який підтверджує призов під час мобілізації та проходження військової служби.

За результатами розгляду інформуємо, що документом, який підтверджує призов та проходження військової служби військовослужбовцем у особливий період, а також підтверджує призов під час мобілізації резервістів та військовозобов'язаних, є **військовий квиток**, в якому в відповідних розділах здійснюються службові відмітки.

Форма військового квитка визначена Указом Президента України від 25.05.94 N 263/94 "Положення про військовий квиток рядового, сержантського і старшинського складу" та "Положення про військовий квиток офіцера запасу".

Також документами, які підтверджують призов військовозобов'язаних на військову службу під час мобілізації, можуть бути **довідка про призов військовозобов'язаного на військову службу, видана військовим комісаріатом або військовою частиною, а для резервістів - витяг із наказу або довідка про зарахування до списків військової частини, які видаються військовою частиною.**

Зазначені документи можуть видаватися родинам військовозобов'язаних та резервістів для пред'явлення їх за місцем вимоги.

Початком військової служби військовозобов'язаних є день призову на військову службу у районному військовому комісаріаті, а для резервістів - день зарахування до списків особового складу військової частини, про що робиться відповідний запис до військового квитка.

Закінченням військової служби для резервістів та військовозобов'язаних є день виключення військовослужбовців із списків особового складу військової частини, про що робиться відповідний запис до військового квитка.

Закінчення особливого періоду в Україні здійснюється у відповідності до рішення Президента України про демобілізацію, що визначається Указом Президента України.

Начальник Головного управління оборонного та мобілізаційного планування Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенант **Аскарів.**

**Завод «Вікнопласт»
Н А К А З**

04.11.2016 р.

м. Харків

№ 160 - П

**Про увільнення Писарчука М.П.
від роботи у зв'язку з
призовом на строкову
військову службу.**

**Керуючись частиною 3 статті 119 КЗпП,
НАКАЗУЮ:**

1. Увільнити від роботи:

Пісарчука Максима Петровича, токаря виробничої дільниці, з 5 листопада 2016 року у зв'язку з призовом на строкову військову службу зі збереженням місця роботи, посади і середнього заробітку до дня фактичної звільнення або закінчення особливого періоду.

Підстава: повістка Київського районного військового комісаріату міста Харкова від 3.11.2016 № 2233.

Директор

П.Р. Москаленко

*Зброя знищує
терористів,
освіта переможе
тероризм!*

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут державної безпеки

Центр захисту національної державності

Спеціальна кафедра № 2 «Боротьба з тероризмом»

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОБОРОНА, МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ

модуль № 2	Основи мобілізаційної підготовки та мобілізації в Україні.
тема № 3	Структура, зміст та порядок оформлення оперативно-мобілізаційних документів. Виконання мобілізаційних планів, завдань (замовлень) в умовах правового режиму воєнного стану.
лекція № 2	Загальне уявлення про мобілізаційні потужності, мобілізаційний резерв матеріально-технічних і сировинних ресурсів.

- **Україні принципи формування, розміщення, зберігання, використання, поповнення та освіження (поновлення) запасів Державний матеріальний резерв регулює Закон «Про державні резерви» (09.08.2023)**
 - Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансово-економічні засади формування, розміщення, зберігання, переміщення, поставки, резервування, освіження, відпуску матеріальних цінностей державних резервів, а також створення та функціонування Єдиного реєстру державних резервів.

- **Стаття 2.** Складові державних резервів та їх призначення
- 1. Державні резерви складаються з державного матеріального резерву та мобілізаційного резерву.
- 2. Державний матеріальний резерв призначається для:
 - 1) забезпечення потреб України в особливий період;
 - 2) забезпечення стратегічних потреб України;
 - 3) надання гуманітарної допомоги.
- 3. Мобілізаційний резерв призначається для забезпечення потреб України в особливий період.

18 травня в Україні набув чинності новий закон про мобілізацію, але деякі її правила вже істотно змінилися.

Мобілізація з 25 років

Новий закон про мобілізацію 2024 передбачає **зниження призовного віку з 27 до 25 років**. Але це правило вже працює - 2 квітня 2024 року президент України підписав інший закон №[3127-IX](#), який був ухвалений Верховною Радою в червні минулого року. Набрав чинності цей документ 4 квітня 2024 року.

До цього українці віком від 18 до 27 років вважалися призовниками і могли піти служити тільки добровільно, а мобілізувати їх могли лише з 27 років. Тепер же мобілізувати можуть і тих, кому виповнилося 25 - їх переводять із категорії призовників на облік військовозобов'язаних.

Скасування статусу "обмежено придатний"

У новому законі про мобілізацію немає такого поняття як "обмежено придатний до військової служби" - будуть тільки придатні та непридатні. Але це правило теж уже працює - 4 травня набув чинності закон №[3621-IX](#) про права військових на соціальний захист. Згідно з ним статус **обмежено придатний до військової служби** скасовують, і всі, кого раніше визнали обмежено придатним, повинні будуть пройти повторну ВЛК (медкомісію) протягом 9 місяців.

Щоправда, поки що немає необхідних критеріїв, щоб визначати ступінь придатності - вони з'являться після того, як підзаконні нормативно-правові акти (зокрема, наказ № 402 Міноборони України), приведуть у відповідність до нового закону. До цього у ВЛК немає правового підґрунтя, щоб діяти за нормами нового закону.

В ухваленому законі №3621-IX також передбачено, що військові зможуть брати **одноразову відпустку в разі народження дитини та перебувати 12 місяців на безперервному лікуванні за кордоном** (раніше вони мали кожні 4 місяці проходити в Україні медкомісію).

У цьому ж документі встановлено норму про виплату щонайменше **15 млн гривень компенсації сім'ї загиблого військовослужбовця** - це ж передбачає і новий закон про мобілізацію

Статус "обмежено придатний" відтепер скасовано. Громадяни можуть бути тільки придатними чи непридатними для військової служби.

Ті ж громадяни, які поки що мають статус обмежено придатних, мають пройти повторну військово-лікарську комісію до 4 лютого 2025 року.

Відтепер буде декілька категорій військовозобов'язаних:

- придатні до служби;
- придатні до служби у військових частинах забезпечення, ТЦК, навчальних центрах, установах, медичних підрозділах, підрозділах логістики, зв'язку, оперативного забезпечення, охорони;
- непридатні до військової служби з виключенням з військового обліку;
- тимчасово непридатні, тобто ті, які вимагають лікування, відпустки, звільнення від виконання службових обов'язків.

Мобілізувати, але в тиліві підрозділи, зможуть громадян, які мають тяжкі хвороби і патології, але без ускладнень чи рецидивів.

Повністю непридатними до служби зокрема визнаються люди з важкою формою епілепсії, онкології, гепатиту, псоріазу, цукрового діабету, з активним туберкульозом, стійкими розладами психіки, наприклад, шизофренією.

Водночас придатними до служби тепер будуть визнаватись люди які мають безсимптомний ВІЛ, хронічні вірусні гепатити з незначним порушенням функцій, повільно прогресуючі хвороби крові.

З легкими проявами психічних хвороб чи сексуальними розладами ідентифікації громадяни можуть бути мобілізовані для служби в тилівих підрозділах, наприклад, в ТЦК. Так само туди направлятимуть людей з розумовою відсталістю легкого ступеня і рідкісними епілептичними нападами.

Реєстр "Оберіг" та електронний кабінет військовозобов'язаного

4 квітня набув чинності ще один закон №[3549-IX](#), який встановлює порядок опрацювання та використання даних у реєстрах для військового обліку. Відповідно до нього в Україні буде запущено [електронний реєстр військовозобов'язаних "Оберіг"](#), який містить особисті дані чоловіків призовного віку та пов'язаний із держреєстрами. Співробітники ТЦК можуть вносити дані до цієї системи, перевіряти їх у реальному часі та бачити інформацію про вручені громадянинові повістки.

Електронний реєстр дозволить значно розвантажити ТЦК та скоротити черги до військкоматів. Планується, що через нього можна буде отримувати різні документи та подавати **заяву на набуття статусу УБД**.

Також чоловіки призовного віку через Оберіг зможуть самостійно оновити особисті дані в **електронному кабінеті призовника**. Для цього буде запущено мобільний додаток, в якому військовозобов'язані зможуть подивитися і при необхідності виправити відомості про себе. Також у кабінеті можна буде без візиту до військкомату оновити свої контактні дані (номер телефону, електронну пошту та актуальну адресу проживання), а співробітники ТЦК бачитимуть, коли інформацію було оновлено востаннє.

Нагадаємо, що реєстрація в е-кабінеті військовозобов'язаного є виключно добровільною.

Крім цього, в квітні в першому читанні ухвалили законопроект №[10379](#) - він пропонує суттєво підняти **штрафи** для ухилянтів за порушення правил **військового обліку**. Приміром, зараз за відмову від повістки або неявку до військкомату штрафують на 3400 - 8500 грн, нові штрафи можуть бути такими:

- у мирний час - "влетить" від 5 100 до 8 500 грн (для цивільних), від 17 000 до 34 000 грн (посадові та юридичні особи);
- у воєнний час - від 17 000 до 25 500 грн і від 34 000 до 59 000 грн відповідно.

У першому читанні було ухвалено ще один законопроект №[11079-1](#) - **мобілізація засуджених** в Україні. Документ пропонує мобілізувати на добровільній основі тих, хто відповідає вимогам служби в окремих спеціалізованих підрозділах і військових частинах. Не зможуть до ЗСУ приєднатися засуджені за злочини проти нацбезпеки України, вбивство двох або більше осіб, а також за сексуальне насильство і смертельне п'яне ДТП.

Обидва ці законопроекти ще мають бути ухвалені в другому читанні.

Нове законодавство дозволяє залучати до армії в'язнів і людей, які отримали умовне покарання.

Вони можуть достроково вийти на волю за рішенням суду, якщо погодяться укласти контракт з армією. Служити вони будуть в "спеціалізованих підрозділах". Право вийти на свободу отримують в'язні не старше 57 років, які засуджені за різноманітні злочини, наприклад, за розбій, крадіжки, тяжкі тілесні ушкодження, вбивство однієї людини чи вчинення дорожньо-транспортної пригоди.

Однак є категорія ув'язнених, яка не має такого права.

Мова йде про:

- засуджених за вчинення злочинів проти основ національної безпеки України.
- засуджених за вчинення умисного вбивства двох і більше осіб, або вчиненого з особливою жорстокістю.
- засуджених за злочини, пов'язані із сексуальним насильством.
- ексчиновників і засуджених за вчинення особливо тяжких корупційних кримінальних правопорушень.
- засуджених за тероризм.

Відтепер всі чоловіки віком від 18 до 60 років зобов'язані мати при собі військово-обліковий документ. Вони мають пред'являти його на вимогу уповноваженого представника територіального центру комплектування (ТЦК), поліцейського чи представника Державної прикордонної служби. Військово-обліковий документ, виданий до 18 травня 2024 року, є чинним та не потребує обов'язкової заміни.

Кабінет міністрів 16 травня затвердив нову форму універсального військово-облікового документа. Також уряд встановив, що він може бути створений як в паперовій формі, так і в електронній. Паперовий документ видає ТЦК протягом 5 днів, а електронний формується за допомогою електронного кабінету військовозобов'язаного.

З 17 червня цього року під час перевірки військових документів представники держорганів зможуть здійснювати фото- і відеофіксацію, а також зможуть використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для того, щоб перевірити інформацію про громадянина в Єдиному державному реєстрі призовників, військовозобов'язаних та резервістів "Оберіг".

Також планується вклеювати в обліковий документ спеціальний штрих-код, який покаже, чи оновила особа свої дані.

Якщо українець порушив правила військового обліку чи не пред'явив документ, правоохоронці зможуть його затримати і доставити до ТЦК.

Для того, щоб примусити громадян дотримуватись правил військового обліку і реагувати на вимоги ТЦК, влада розробила нові механізми.

Відтепер представники центрів комплектування мають нові заходи впливу на чоловіків, а саме - документи під назвою "вимога".

Спочатку, якщо громадянин порушує правила військового обліку, то ТЦК звертається до поліції з проханням затримати і доставити таку особу до військкомату.

Якщо поліція відповідає, що не має можливості вчинити такі дії, то ТЦК через 5 днів цій особі в паперовій формі рекомендованим листом на вказану адресу проживання надсилає "вимогу про виконання обов'язку".

Вона вважається врученою, навіть якщо чоловік відмовився від її отримання або пошта не змогла вручити її з інших причин.

У разі якщо громадянин добровільно протягом 10 календарних днів з дня вручення вимоги не прибув до ТЦК, то представник територіального центру звертається до суду з тим, щоб позбавити порушника права керування транспортним засобом.

Крім того, нове законодавство дозволяє ТЦК на час війни виписувати постанови про штрафи без складання протоколу, тобто без фізичної присутності порушника. Механізм аналогічний тому, як поліція випишує заочно постанови про порушення правил дорожнього руху, які зафіксували автоматичні камери на дорогах.

Однак ТЦК зможе виписати такий штраф лише, якщо матиме докази того, що особа отримувала повістку і свідомо проігнорувала її.

Мобілізація

Планове переведення економіки і сил оборони на режим особливого періоду, можливість проведення відкрито чи приховано. Вводиться в дію указом ПУ.

Особливий період

Час дії з моменту оголошення мобілізації або введення воєнного стану включає мобілізацію, воєнний час, демобілізацію.

Демобілізація

Переведення національної економіки та сил на мирне функціонування. Рішення про порядок приймає Президент. Вводиться в дію указом ПУ.

Мобілізаційний план

Документи, що визначають заходи щодо мобілізації Збройних сил та економіки для роботи в особливий період.

Оповіщення

Доведення інформації до органів і населення про мобілізацію та вручення повісток.

Система військового обліку

Сукупність систем для органів держави, ЗСУ, підприємств для ведення обліку призовників та резервістів, військовозаобов'язаних.

Частковий наряд

Документ, що визначає завдання для підприємств щодо передачі транспорту та спецтехніки силам оборони під час мобілізації.

Обов'язки органів місцевого самоврядування:

- 01 Сприяння в організації навчальних і спеціальних військових зборів
- 02 Поширення інформації про мобілізаційні заходи серед населення та організацій
- 03 Ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних, резервістів, і бронювання їх на період мобілізації
- 04 Оповіщення громадян про мобілізацію, забезпечення прибуття на збірні пункти та призов через територіальні центри
- 05 Участь у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони
- 06 Оповіщення громадян про мобілізацію і забезпечення їх прибуття на збірні пункти
- 07 Планування та проведення мобілізаційної підготовки, а також мобілізаційних та демобілізаційних заходів на місцевому рівні

Повноваження органів місцевого самоврядування:

- 01 Виконання законодавства про територіальну оборону, мобілізацію, військовий обов'язок
- 02 Участь у підготовці населення до участі в русі національного спротиву та підготовці молоді до військової служби
- 03 Організація мобілізаційної підготовки та проведення заходів мобілізації та демобілізації
- 04 Ведення персонально-первинного обліку/карток військовозобов'язаних, надання звітності
- 05 Контроль мобілізаційної підготовки та перевірка мобілізаційної готовності
- 06 Взаємодія з органами державної влади, силами оборони та безпеки, органами місцевого самоврядування для обміну інформацією та матеріалами.

 Під час мобілізації чоловіки від 18 до 60 років зобов'язані мати при собі військово-обліковий документ та пред'являти його за вимогою уповноважених осіб

 Уточнення облікових даних через центри надання адміністративних послуг або електронний кабінет

 Явка за викликом до ТЦК та СП для військового обліку, медогляду, визначення призначення на особливий період

 Повідомлення про причини неприбуття у визначений строк

 Обов'язкове прибуття на збірні пункти за викликом або повісткою

 Можливе залучення до оборонних робіт та виконання мобілізаційних завдань

 Реєстрація електронного кабінету призовника, військовозобов'язаного чи резервіста (за бажанням)

 Надання майна, будівель, транспорту Збройним силам, іншим військовим формуванням, силам цивільного захисту з компенсацією вартості державою

 Призовники та резервісти мають приписуватися до військових частин або формувань для проходження служби

 Заборона відправлення за межі України чи передачі транспортних засобів, призначених для доукомплектування Збройних Сил України

 Повістки містять інформацію про мету виклику, місце, день і час явки, роз'яснення про наслідки неявки

ЗАХОДИ ВПЛИВУ ЗА НЕВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ

під час мобілізації

ВІДСТРОЧКА ВІД ПРИЗОВУ

на військову службу під час мобілізації

Надається наступним категоріям громадян:

- Заброньовані за органами влади та перебувають на спеціальному військовому обліку
- Особи з інвалідністю I, II, III або тимчасово непридатні до служби за станом здоров'я
- Родини з трьома і більше дітьми до 18 років, одинокі батьки
- Усиновлювачі, опікуни сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування
- Особи, що займаються доглядом за хворими членами сім'ї. Військовозобов'язані 1 ступеню споріднення сім'ї, де є члени з інвалідністю I, II груп

- Члени сімей, де є загиблі або пропали безвісти під час антитерористичної операції та інших оборонних заходів, члени сімей загиблих Героїв України з числа Небесної сотні
- Особи, які навчаються за денною або дуальною формою освіти, наукові та науково-педагогічні працівники
- Посадовці державних органів, народні депутати, судді, члени уряду, працівники органів військового управління
- Дипломатичні службовці, державні службовці у сфері кібербезпеки та ІТ (апарату ВРУ, КМУ, ОПУ)
- Інші особи, визначені законом

*Військовозобов'язані можуть бути прийняті на військову службу за контрактом за їх згодою, навіть якщо вони входять до категорії осіб, що мають право на відстрочку

**Відстрочка може оформлюватися через Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів на підставі даних з інших державних реєстрів

Підлягають бронюванню

- ☑ Військовозобов'язані в державних органах, органах місцевого самоврядування категорії "А" (всі), "Б" та "В" (до 50%)
- ☑ У національних безпекових, правоохоронних органах, судах, установах правосуддя та інших державних службах
- ☑ На мобілізаційних підприємствах та критично важливих для економіки та оборони, включно з кінцевими бенефіціарними власниками

Порядок бронювання інших категорій військовослужбовців, підприємств, установ та організацій

- 📄 Встановлюється законодавством та нормативними актами Кабінету Міністрів України
- 📄 Включає критерії, перелік посад і професій, обсяги бронювання

Обов'язки організацій щодо бронювання

- ⚙️ Здійснювати бронювання та оформлювати відстрочки від призову для заброньованих військовозобов'язаних
- ⚙️ Подавати документи для оформлення відстрочок у відповідний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки

Мета

Визначення кількості призовників, придатності до служби, освітнього рівня, спеціальності, фізичної підготовки, особистих якостей

Місце проведення

Районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки ТЦК та СП

Термін проведення

Січень-березень для громадян 17 років

Винятки

Громадяни, що відбувають покарання

Зобов'язання організацій

Подання списків громадян для обліку відповідно до встановлених термінів

Обов'язки громадян

Особисте прибуття для реєстрації з необхідними документами

Комісія

Складається з керівника центру, представників адміністрації, поліції, медиків, психологів

Організація комісії

Визначення придатності, відбір кандидатів для вищої військової освіти, направлення на медогляд, освітні та медичні заклади

Результати медогляду

Визначення придатності до служби, потреби в лікуванні, додатковому обстеженні, визнання непридатними. Інформація про невиконання обов'язку - данні в правоохоронних органах.

Взяття на військовий облік

- ☑ Призовники. Громадяни України віком до 25 років, які пройшли медичний огляд, прибули з-за кордону або з інших місцевостей України, набули громадянство України, а також ті, хто закінчив службу або покарання
- ☑ Військовозобов'язані. Звільнені з військової служби особи, що мали спец звання. (поліція, прокурори)
- ☑ Резервісти. Зараховані до військового оперативного резерву або які уклали контракт на проходження служби у військовому резерві

Зняття з військового обліку

- ☑ Призовники, що досягли 25-річного віку, призвані на службу, які пройшли базову загальновійськову підготовку, або направлені на альтернативну службу
- ☑ Військовозобов'язані, які переїхали в іншу місцевість, призвані на службу, направлені на альтернативну службу, або зараховані до військового оперативного резерву
- ☑ Резервісти, що переїхали в іншу місцевість, призвані на службу, прийняті на службу до органів і підрозділів цивільного захисту, досягли граничного віку перебування на службі в резерві

Виключення з військового обліку

- ▲ Громадяни, які померли, визнані безвісно відсутніми або оголошені померлими, припинили громадянство України, визнані непридатними до військової служби, досягли граничного віку перебування в запасі

Мета

Здобуття громадянами військово-облікової спеціальності, навичок і умінь для захисту Вітчизни

Місце проведення

Вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи, навчальні частини ЗСУ та інших військових формувань

Залучення до проведення підготовки

Громадські організації та об'єднання, включно з ветеранами війни

Навчальна програма

Включена до навчальних планів як окрема дисципліна

Учасники

Громадяни України чоловічої статі
жіночої статі – добровільно

Від проходження звільняються

Непридатні за станом здоров'я, проходили службу в інших державах, вже служили

Права та обов'язки під час занять

На учасників поширюються права та обов'язки військовозобов'язаних на навчальних зборах

Атестація та направлення

Громадяни, що не атестовані для присвоєння офіцерського звання та не проходили службу або підготовку, направляються на базову службу з урахуванням здобутого фаху

Оновлення військового обліку

внесено уточнення щодо взяття на військовий облік, направлення на базову службу, призову та прийняття на військову службу

Хто

Громадяни України чоловічої статі (жіночої статі – добровільно), 18-25 років, придатні за станом здоров'я

Процес направлення включає

Медичний огляд, професійно-психологічний відбір, засідання комісії, прибуття за повісткою до територіального центру для відправлення на навчання

Організація

Здійснюється районними адміністраціями та територіальними центрами у співпраці з органами місцевого самоврядування

Порядок і критерії направлення на БВС

Встановлені законом та нормативними актами Кабінету Міністрів України

Громадянин обирає період добровільно

18-24 роки

Фінансування

Обсяги видатків на направлення визначаються Урядом

Сприяння керівників направленню на БВС

Підприємства та навчальні заклади забезпечують інформаційну та організаційну підтримку призовників

Відповідальність за неявку

Неявка без поважних причин тягне за собою встановлену законом відповідальність

Поважні причини неприбуття

Стихійні лиха, хвороба, смерть близьких У разі неприбуття громадянин має повідомити територіальний центр протягом трьох діб

ВІДСТРОЧКА ВІД БАЗОВОЇ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Тимчасово непридатним за станом здоров'я

Призовникам, які не можуть служити через здоров'я, тимчасово надається відстрочка

Особам, що проходять навчання

Призовники, які навчаються на денній або дуальній формі у середніх, професійних, вищих навчальних закладах, а також у інтернатурі чи докторантурі, отримують відстрочку до 24 років

За сімейними обставинами та ін.

Призовники з сімейними обставинами чи іншими вагомими причинами можуть отримати відстрочку

Екстраординарні випадки

Відстрочка може бути надана за рішенням комісії вищого рівня на основі подань від районних комісій.

Відстрочка для призовників, яким повідомлено про підозру чи справа яких розглядається в суді

Обов'язок подавати документи

Призовники з відстрочкою через навчання чи сімейні обставини зобов'язані щорічно до 1 жовтня подавати підтвердження свого права на відстрочку

Звільнення від базової військової служби

Здоров'я

Призовники, визнані непридатними до служби через стан здоров'я

Військова служба в іншій країні

Призовники, які вже проходили військову службу в інших державах до отримання громадянства України

Військова підготовка в ЗВО

Хто пройшов базову військову підготовку в ЗВО

Вихідна допомога

При направленні або прийнятті на службу виплачується два прожиткових мінімуми

Збереження робочого місця

При виконанні військових обов'язків, медогляді чи лікуванні зберігається місце роботи і зарплата

Перевезення та харчування

Забезпечується державою під час направлення на службу

Служба іноземців

Іноземці та особи без громадянства можуть звернутися до центрів рекрутингу чи військових частин

Правила для іноземців

Визначаються спеціальними положеннями, окрім випадків, прямо передбачених законом

СТРОКИ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Базова служба

До 5 місяців у мирний час та особливий період

Крім воєнного стану

Базова підготовка до 3 місяців

Фахова підготовка до 2 місяців

Під час воєнного стану - до 3 місяців

Базова підготовка 1 місяць +

Контрактна служба

До завершення особового періоду

18-25 років, медики, психологи 1 рік

Непридатні або мають відсрочку - на посади визначені МО

Військова служба за призовом

Служба за призовом під час мобілізації до завершення особливого періоду

ЗВІЛЬНЕННЯ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Звільнення базової служби

- По закінченні строку служби
- За станом здоров'я на підставі висновку військово-лікарської комісії
- Через сімейні обставини або інші поважні причини
- За обвинувальним вироком суду

Звільнення за призовом під час мобілізації

- За станом здоров'я (тимчасово непридатні) з переглядом через 6-12 місяців
- У зв'язку із закінченням особливого періоду або віку
- Через сімейні обставини або інші поважні причини
- За обвинувальним вироком суду
- Після звільнення з полону (недобровільного)
- Інвалідність I, II, III груп

Порядок звільнення

- Здійснюється в порядку, встановленому положеннями про проходження військової служби

Після звільнення

- Військовослужбовці забезпечуються обмундируванням, проїзними документами, харчуванням у дорозі, грошовою допомогою
- Для взяття на військовий облік в територіальних центрах, військовозобов'язані зобов'язані прибути протягом 5 днів після звільнення
- Придатні за станом здоров'я можуть бути зараховані до військового оперативного резерву

Застосовується:

- Зараз актуально для строковиків що звільняються і тих, хто звільнився за сімейними обставинами

ВІЙСЬКОВО-ТРАНСПОРТНИЙ ОBOB'ЯЗОК

Військово-транспортний обов'язок встановлено для задоволення потреб Збройних сил на особливий період

Повернення транспорту власнику після демобілізації протягом 30 днів, з компенсацією шкоди за залучення

Обов'язок поширюється на державні органи, місцеве самоврядування, підприємства та громадян-власників транспорту

Транспортні засоби, що належать громадянам, не передаються ЗСУ, якщо власник не має іншого транспорту

Кабінет Міністрів визначає порядок виконання обов'язку, включно з нормами безоплатного залучення та відчуження транспорту

Залучення транспорту відбувається через територіальні центри, Центральне управління або регіональні органи СБУ

МВС і Міністерство розвитку громад та інфраструктури забезпечують подання відомостей про транспорт, придатний для доукомплектування ЗСУ

Під час загальної мобілізації встановлено обмеження на відправлення, передачу прав власності та інші дії з транспортом, що може бути залучений до ЗСУ

Виконання обов'язку під час мобілізації відбувається за Мобілізаційним планом України

Пільги для військовослужбовців при укладанні першого контракту

- Право на компенсацію 50% першого внеску за іпотечним кредитом
- Додаткова компенсація 100 тис. гривень після першого року служби та ще 100 тис. гривень після другого

*Компенсація надається один раз. Деталі визначатиме КМУ

Відсутність для військовослужбовців штрафних санкцій пені, та процентів за кредити

- Відсутність штрафних санкцій для військовослужбовців, пені, та процентів за кредити для військовослужбовців та їх сімей під час особливого періоду, крім кредитів на житло та авто

- Право на сертифікат 150 тис. гривень на купівлю транспортного засобу при укладенні контракту, що надається один раз у перші 3 місяці контракту

Винагороди військовослужбовцям під час воєнного стану або особливого періоду

- Додаткова винагорода на умовах та в розмірах, що встановлює Кабінет Міністрів України
- Винагорода за знищену або захоплену військову техніку противника від 4 до 300 прожиткових мінімумів для працездатних осіб

Гарантована відпустка військовослужбовцям

- 30 днів. З яких одна частина не може бути менше 15 днів
- До 15 днів на рік за знищену техніку
- 90 днів - після звільнення з полону із збереженням щомісячного грошового забезпечення за останнім місцем служби (у разі, якщо не звільняється)

Гарантовано збереження місця на службі та продовження строку контракту військовослужбовцям у відпустці

- Для догляду за дитиною до 3 років

*Або до 6 років за медичним висновком

Відшкодування фактичних витрат військовослужбовцям у відрядженнях в Україні та за кордоном на час воєнного стану або особливого періоду

- Проживання та транспорт
- Харчування та інші особисті потреби (добові)

*Відшкодування та виплати здійснюються відповідно до порядку, встановленого Міністерством оборони та Міністерством фінансів України.

Виплати військовослужбовцям під час тривалого лікування

Які здійснюються виплати

- Посадовий оклад за останнім місцем служби
- Оклад за військовим званням
- Надбавка за вислугу років інші щомісячні
- Додаткові види грошового забезпечення постійного характеру

Термін виплат

- 📅 Протягом усього періоду безперервного перебування на лікуванні, включно з лікуванням за кордоном, але не більше 12 місяців поспіль
- 📅 Під час відпустки для лікування через хворобу або після поранення, контузії, травми чи каліцтва

*Встановлено можливість дистанційного огляду військовослужбовців за кордоном з метою визначення потреби у тривалому лікуванні

Виплати військовослужбовцям під час тривалого лікування

Які здійснюються виплати

- Посадовий оклад за останнім місцем служби
- Оклад за військовим званням
- Надбавка за вислугу років інші щомісячні
- Додаткові види грошового забезпечення постійного характеру

Термін виплат

- 📅 Протягом усього періоду безперервного перебування на лікуванні, включно з лікуванням за кордоном, але не більше 12 місяців поспіль
- 📅 Під час відпустки для лікування через хворобу або після поранення, контузії, травми чи каліцтва

*Встановлено можливість дистанційного огляду військовослужбовців за кордоном з метою визначення потреби у тривалому лікуванні

Громадянам України чоловічої статі віком 18-60 років

Закордонні дипломатичні установи України можуть здійснювати консульські послуги громадянам України чоловічої статі віком 18-60 років лише за умови оновлених військово-облікових даних

Винятки

Для вчинення консульських дій без оновлення даних включають: оформлення документів на повернення в Україну, дій щодо дітей з іноземними батьками, та громадян, які знаходяться під арештом або ув'язнені за кордоном.

Оформлення паспортів

Для чоловіків 18-60 років за межами України може бути здійснено лише за умови наявності військово-облікового документа

Порядок перевірки

Перевірка дійсності військово-облікових документів проводиться у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України

Звернення за отриманням послуг

У разі звернення громадян чоловічої статі віком 18-60 років за отриманням консульських послуг, закордонні дипломатичні установи України мають здійснити перевірку дійсності військово-облікових документів.

Протягом місяця

- ☞ Розробити нормативні акти, визначити критерії критично важливих підприємств, забезпечити рекрутерів у ЦНАПах та центрах зайнятості, переглянути порядок бронювання

Протягом місяця

- ☞ Створити електронний кабінет призовника, військовозобов'язаного, резервіста
- ☞ Запровадження системи для автоматичного обміну даними між військовими та медичними реєстрами для ефективного відстеження стану здоров'я військовозобов'язаних

За три місяці

- ☞ Привести нормативні акти у відповідність із законом, запровадити обмін даними між реєстрами
- ☞ Вжити заходів для організації проведення перевірки обґрунтованості рішень медико-соціальних комісій щодо встановлення інвалідності чоловікам у віці 25-50 р. після 24.02.2022

У центрах надання адміністративних послуг працює сервіс з надання військово-облікового документа з QR-КОДОМ

Документ сформується, якщо в Єдиному державному реєстрі призовників, військовозобов'язаних та резервістів є вся необхідна інформація про заявника. Він міститиме персональні дані заявника, окремий номер запису в ЄДРПВР, відомості ВЛК, військове звання і військову спеціальність, відомості про військовий облік тощо.

Щоб отримати документ, потрібно звернутися до адміністратора у ЦНАПі, надати актуальні дані про себе та підтвердити їх. Після внесення інформації в електронну систему вона автоматично підтягнеться в «Оберіг».

Сформований документ із QR-кодом можна роздрукувати самостійно за допомогою застосунку Резерв+ або звернутися до адміністратора ЦНАПу чи ТЦК. Він має таку ж юридичну силу, як і документ в електронній формі.

Наголошується, що послуга безкоштовна, вся процедура триває до 15 хвилин. Документ має термін дії 1 рік з моменту формування.

<https://pravdatutnews.com/society/2024/06/25/43670-u-cnapi-teper-mozhna-otrymaty-viyskovo-oblikovyuy-dokument-z-qr>

Обов'язки громадян України щодо мобілізаційної підготовки та мобілізації

Мобілізаційні документи:

Під час мобілізації чоловіки від 18 до 60 років зобов'язані мати при собі військово-обліковий документ та пред'являти його за вимогою уповноважених осіб.

Уточнення облікових даних:

Уточнення облікових даних через центри надання адміністративних послуг або електронний кабінет.

Явка за викликом:

Явка за викликом до ТЦК та СП для військового обліку, медогляду, визначення призначення на особливий період.

- Повідомлення про причини неприбуття у визначений строк.
- Обов'язкове прибуття на збірні пункти за викликом або повісткою.

Залучення до оборонних робіт:

Можливе залучення до оборонних робіт та виконання мобілізаційних завдань.

Реєстрація електронного кабінету:

Реєстрація електронного кабінету призовника, військовозобов'язаного чи резервіста (за бажанням).

Надання майна:

Надання майна, будівель, транспорту Збройним силам, іншим військовим формуванням, силам цивільного захисту з компенсацією вартості державою.

Приписка до військових частин:

Призовники та резервісти мають приписуватися до військових частин або формувань для проходження служби.

Заборона виїзду:

Заборона відправлення за межі України чи передачі транспортних засобів, призначених для доукомплектування Збройних Сил України.

Повістки містять інформацію про мету виклику, місце, день і час явки, роз'яснення про наслідки неявки.

Заходи впливу за невиконання обов'язків під час мобілізації

Звернення до поліції

Керівник ТЦК та СП звертається до поліції для адміністративного затримання і доставки громадянина.

Відправлення листа

Якщо затримання неможливе, керівник ТЦК та СП надсилає громадянину рекомендованим листом вимогу про виконання обов'язків.

Визначення форми та змісту вимоги

Форму і зміст вимоги визначає Міноборони.
День вручення вимоги – день розписки або відмови в отриманні.

Звернення до суду

Якщо обов'язки не виконані протягом 10 днів, ТЦК та СП звертається до суду щодо тимчасового обмеження права керування транспортними засобами до виконання або відкликання вимоги.

Виконання вимоги

Вимога вважається виконаною після виконання громадянином обов'язків, відкликаною – після завершення мобілізації.

Видача документу

ТЦК та СП видає документ про виконання вимоги або надсилає повідомлення про виконання вимоги до відповідних органів.

Відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації

Відстрочка надається наступним категоріям громадян:

Заброньовані за органами влади та перебувають на спеціальному військовому обліку.

Особи з інвалідністю I, II, III або тимчасово непридатні до служби за станом здоров'я.

Родини з трьома і більше дітьми до 18 років, самотні батьки.

Усиновлювачі, опікуни сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Особи, що займаються доглядом за хворими членами сім'ї. Військовозобов'язані I ступеню споріднення сім'ї, де є члени з інвалідністю I, II груп.

Члени сімей, де є загиблі або пропали безвісти під час антитерористичної операції та інших оборонних заходів, члени сімей загиблих Героїв України з числа Небесної сотні.

Особи, які навчаються за денною або дуальною формою освіти, наукові та науково-педагогічні працівники.

Посадовці державних органів, народні депутати, судді, члени уряду, працівники органів військового управління.

Дипломатичні службовці, державні службовці у сфері кібербезпеки та ІТ (апарат ВРУ, КМУ, ОПУ).

Інші особи, визначені законом.

Примітка 1: Військовозобов'язані можуть бути прийняті на військову службу за контрактом за їх згодою, навіть якщо вони входять до категорії осіб, що мають право на відстрочку.

Примітка 2: Відстрочка може оформлюватися через Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів на підставі даних з інших державних реєстрів.

WWW.ryzhov.in.ua Ryzhov.rv.ua

igo_rys@ukr.net 0503314893